

1946

amsterdam
INTERNATIONAL
ANTIQUARIAN
BOOK FAIR

Tentoonstelling ter herdenking van de 80ste sterfdag van
Arthur van Schendel,
schrijver en liefhebber van boeken

Varia Selecta uit verzamelingen van leden van de Vereniging van
Antwerpse Bibliofielen, het Nederlands Genootschap van Bibliofielen
en de Arthur van Schendel stichting

Amsterdam International Fine & Rare Book, Print & Map Fair 2026
9-11 oktober 2026

Voorwoord

In december 2022 verboederde het bestuur van het Nederlands Genootschap voor Bibliofielen met dat van de Vereniging Antwerpse Bibliofielen in Antwerpen. Na drie succesvolle mini expo's te Mechelen met als onderwerpen *“1473, de 550ste verjaardag van het eerste gedrukte en gedateerde boek in Aalst en Utrecht”* in 2023, *“1564, de 460ste verjaardag van het overlijden van Andreas Vesalius, Pionier op het gebied van anatomie en medische wetenschap”* in 2024 en *“1945, de 80ste verjaardag van de geboorte van Patrick Conrad, medeoprichter Pink Poets”* in 2025 besloten we onze vleugels uit te slaan naar de Amsterdamse book fair met *“1905, de 120ste verjaardag van de geboorte van Gerrit Achterberg”*. Vrij snel was er overeenstemming over Van Schendel, gezien zijn literaire betekenis en zijn liefde voor het mooie boek. Vanwege het beperkte tijdsbestek is niet gekozen voor een overzichtstentoonstelling met veel materiaal, maar voor een pop-upactiviteit.

Et voilà.....

Met trots nodigen we u, bezoeker, uit op het ontdekken van 30 varia selecta, waaronder manu- en typoscripten, foto's, eerste drukken, een groot aantal persoonlijke attributen zoals dassen, potloden en pennen, castagnetten en zelfs een heuse dansmovie. Niet alleen zijn de stukken bijna alle uniek daar slechts weinig exemplaren de tand des tijds overleefd hebben, maar uniek is ook het feit dat een aantal particuliere verzamelaars samen met de Arthur van Schendel stichting bereid werden gevonden aan deze expositie deel te nemen. Waarvoor zeer hartelijk dank, in het bijzonder aan de kleinkinderen Corinna en Arthur!

Onze intentie is deze kennismaking met de schrijver en zijn werk zeer laagdrempelig te houden. Deze catalogus werd dan ook opgezet in deze geest. Eerder dan ons te verdiepen in collaties wijzen we u op interessante weetjes of belangrijke feiten. De opstelling is waar mogelijk chronologisch opgebouwd rond een aantal belangrijke werken.

Tijdens de beurs nodigen we jonge verzamelaars uit op een korte rondleiding bij een aantal standhouders. Ook aan hen veel dank verschuldigd voor hun geduld en openheid!

Geniet ervan.

Hartelijk

Dirk-Emma Baestaens, voorzitter VABib,
Wim Ruijgrok, voorzitter NGB

Foto omslag: Dubbelportret van Arthur van Schendel. Foto: Willem Witsen (1897)

Arthur van Schendel

Batavia, 5 maart 1874 – Amsterdam, 11 september 1946

Over Arthur van Schendel, schrijver en liefhebber van boeken

Corinna en Arthur van Schendel

Met dank aan Rob Groenewegen

Boeken en met name mooi uitgegeven boeken betekenden veel voor Arthur van Schendel. Wanneer men na een scheiding van vele jaren zijn boeken terugontvangt is het huis niet groot genoeg om ieder een behoorlijke plaats te geven, er zijn geen tafels genoeg om hier het een neder te leggen en straks in te zien, daar het ander om het terstond te openen. Het is louter vriendschap, die men voor alle voelt. Zo begint *Bij het uitpakken van de boeken* (1931) [nr. 26], waarin Van Schendel stelt dat boeken in een goede uitgave dienen te verschijnen: “Het papier behoort sterk en zuiver te zijn, de druk helder, en omtrent den band overlegge men zelf met den binder.”

Exemplaren van zijn eigen werken liet hij in marokijn inbinden. Kunstenaars als Marius Bauer, Jan Toorop, Bernard Essers, Theo Nieuwenhuis, Tine Baanders en P.A.H. Hofman maakten illustraties en bandontwerpen voor de handelsuitgaven.

Naast de vorm ging het Van Schendel ook om de inhoud en de culturele waarde van het boek. In het verhaal *Het land zonder boek* schrijft hij – niet zonder ironie - over Ignorantië, het land der onwetenden. Eerst woonden daar de Bravelanders, die de grootste eerbied voor de letteren hadden. Vastgesteld was dat lettertekens, drukkunst, papier en inkt Bravelandse uitvindingen waren! Kinderen van drie jaar konden lezen. Het aantal boeken dat in alle gezinnen en bibliotheken van Braveland aanwezig was werd geschat op gemiddeld driehonderd boeken per hoofd der bevolking. Toen Kobbek echter koning werd, veranderde alles. Hij haatte wat hij niet begreep, vond dat het uit moest zijn met die domme traditie van het lezen en wenste een nieuwe beschaving aan te schaffen. Dat geschiedde door een totale boekverbranding, waarna het volk tot onwetendheid verviel. Eén abc-plankje ontging dit lot, waardoor de Ignorantiërs ooit weer een waardige plaats onder de volkeren zullen kunnen verwerven. Van Schendel schreef dit in 1938, het doet aan Duitsland in die jaren denken.

Jeugd

Het lag niet voor de hand dat Arthur van Schendel schrijver zou worden. Hij werd in 1874 als nakomertje geboren in Batavia, zijn vader had als officier in het Nederlandsch-Indisch leger onder andere deelgenomen aan de expeditie in Atjeh. Na diens pensioen in 1879 ging het vrij welvarende gezin in Haarlem wonen, waar de vader in 1880 overleed. Door schulden had het gezin daarna een wisselvallig bestaan, waarbij vaak verhuisd werd, ook om schuldeisers te ontlopen. Zo zat Arthur op verschillende scholen, waar hij grote belangstelling kreeg voor boeken, lezen en geschiedenis. Herhaaldelijk werd hij echter, als er geen schoolgeld betaald werd, van school gestuurd.

Dan liep hij buiten en maakte lange wandelingen. In zijn *Jeugdberinneringen* [nr. 27] schrijft hij: Deze woning [Ferdinand Bolstraat 84, Amsterdam] heb ik altijd beschouwd als de plaats waar mijn geest zich voorgoed verwijderde van mijn omgeving, die voortaan een wereld van voorbijgaande schimmen was, met stemmen uit de verte, soms wel aardig. Van die tijd aan leefde ik met verbeeldingen en lange verhalen in mijn hoofd, dag na dag verder verteld door een onbekende maar vertrouwde stem, mijn eigen wereld waarvan niemand behoefde te weten. Tien jaar was ik toen, bijna elf. Zou dit tot zijn schrijverschap geleid hebben?

In Amsterdam bezocht hij enige tijd de Burgerschool, had baantjes, las veel en kreeg vrienden in artistieke kringen. Zijn waarschuwend gedichtje uit 1889 in een Multatuli-uitgave [nr. 1] getuigt van zijn gehechtheid aan het boek. Een toneelvoorstelling van *Hamlet* in het Duits was een overweldigende ervaring voor hem, in de verzen hoorde hij de stem van Shakespeare. In 1891 werd hij toegelaten tot de Toneelschool. Hij werd daar bibliothecaris en las de werken van Shakespeare. Toch koos hij niet voor het toneel maar ging schrijven. Het werk was begonnen noemt hij dat in

de *Jugendherinneringen*. Zijn oeuvre zal uiteindelijk bestaan uit meer dan twintig romans, zon dertien verschillende verhalenbundels, een aantal gedichten en beschouwend proza, onder andere over Shakespeare en Verlaine.

Van Drogon tot Fratilamur

In 1896 verscheen zijn debuutroman *Drogon* bij uitgeverij Versluys [nr. 2]. Hij raakte bevriend met de schilder Willem Witsen, ging Engels studeren en werd schoolmaster op een Grammar School in Tuxford, Engeland [nr. 3]. Later gaf hij les op andere Engelse scholen. In 1902 trouwde hij met Bertha Zimmerman, ze woonden met hun twee dochtertjes in Engeland. In 1904 verscheen *Een zwerver verliefd* [nrs. 7-7 bis] over de zwerver Tamalone. Dat jaar stierf hun jongste dochter, in 1905 overleed ook zijn vrouw.

Hij schreef *Een zwerver verdwaald* (1907) [nr. 10] en trouwde in 1908 met Anna de Boers. Zij gingen in Ede wonen en kregen een dochter en een zoon. Na de levensschets *Shakespeare* (1910) verscheen het sprookjesachtige *De Berg van dromen* (1913). In dat jaar reisde hij in Spanje, in 1914 in Palestina. *De mensch van Nazareth* uit 1916 [nr. 12] gaat over het leven van Jezus in Palestina, in *De wereld een dansfeest* (1938) [nr. 24] speelt de Spaanse dans een grote rol.

Uit 1919 dateert *Pandorra* [nr. 13], het enige toneelstuk van zijn hand, dat door een staking van acteurs niet werd uitgevoerd.

Vanwege de astma van zijn vrouw ging het gezin vanaf 1920 in Italië wonen, waar hij onder andere *Der liefde bloesems* (1921), *Angiolino en de lente* (1923) [nr. 14] en *Merona een edelman* (1927) [nr. 15] schreef.

In 1928 verscheen *Fratilamur* [nr. 17], poëtisch proza met verhuld autobiografische elementen, waarin een stem tot de jonge ik-figuur spreekt, die hem inspiratie geeft tot leven en schrijven.

Van Het fregatschip tot De waterman

Opmerkelijk is dat de verhalen van Van Schendel zich eerst in middeleeuwse en Italiaanse sferen afspelen, maar vanaf 1928 schrijft hij – in Italië wonend – juist Hollandse romans.

In 1928 en 1929 verbleef Van Schendel wegens een medische behandeling van zijn zoon in Groningen. Daar begon hij aan *Het fregatschip Johanna Maria* (1930) [nrs. 18-18 bis], een roman over Jacob Brouwer, een zeeman uit Amsterdam, en een van de laatste zeilschepen eind negentiende eeuw, dat lange tijd de rol van onbereikbare geliefde voor Jacob vervult. Na reizen over de hele wereld met vele tegenslagen komt de Johanna Maria in zijn bezit en uiteindelijk sterft hij in de haven van Amsterdam op het schip.

In het Nederlands-Indië van de zeventiende eeuw speelt *Jan Compagnie* (1932) [nr. 19], over de Amsterdammer Jan de Brasser die in dienst van de VOC is en na vele wederwaardigheden terugkeert.

En in 1933 komt *De waterman* [nr. 20] uit, een roman over Maarten Rossaart, die het water van de grote rivieren begrijpt en bij overstromingen mensen redt. In calvinistische kring wordt zijn eigenzinnige levenswijze afgekeurd.

Van Een domme jongen tot Een spel der natuur

In 1934 verschijnt voor het eerst een bundel sprookjesachtige verhalen, vol humor en ironie, *Herinneringen van een domme jongen* [nr. 22]. In het eerste verhaal krijgt een domme jongen die alles geloofde en niet eens wist waarom van een Chinese heer een rood strikje. Daardoor hoort hij een stem die hem zulke wonderlijke dingen vertelt, dat hij door iedereen als een dromer of domoor wordt gezien. Van Schendel droeg zelf graag rode dassen...

In een uitvoerige opdracht aan zijn dochter vertelt hij hoe deze verhalen met potloden geschreven zijn: Toen begonnen zij zoo hard te schrijven dat ik wel eens dacht: waarom hebben zij geen wietjes of zoo iets, dan hoef ik er niet altijd bij te zijn. Want je moet niet denken dat het voor de vingers, die het potlood vasthouden, altijd rozengeur is en maneschijn, zij hebben er soms genoeg van, dat kan ik je verzekeren. Vooraf had hij de hele tekst van een boek al in zijn hoofd, bij het opschrijven maakte hij ook nauwelijks doorhalingen. Bovendien stonden volgende teksten al te trappelen om opgeschreven te worden. Vrienden gaven Van Schendel voor zijn zestigste verjaardag in 1934 een typemachine cadeau. Na jaren schrijven met potlood en pen ging hij nu typen. [nr. 21]

In *Een Hollandsch drama* (1935) speelt het calvinisme en het noodlot binnen een familie een beklemmende rol, net als in *De grauwe vogels* (1937). Steeds is er een individu dat zich hier vergeefs tegen probeert te verzetten. Van Schendels sociale bewogenheid spreekt in *De rijke man* (1936) [nr. 23] met Engelbertus Kompaan, die alles wegschenkt, en later in *De menschenbater* (1941) met de idealist Willem Vroom.

De oorlogsjaren brachten de Van Schendels noodgedwongen door in Sestri Levante. In 1942 verscheen naast een verhalenbundel de roman *Een spel der natuur*, waarin de speelse Aristus Elusan overal vrolijkheid, genot en vreugde brengt. In 1943 kwam er een publicatieverbod van Van Schendels werk in het bezette Nederland.

Jeugdherinneringen en gedichten

Begin 1943 schreef hij herinneringen aan zijn jeugd op [nr. 27], waardoor iets bekend is over die wisselvallige jaren. Dit document was uitsluitend voor zijn kinderen bedoeld en uitdrukkelijk als niet-literair werk dat ook niet gepubliceerd mocht worden. Pas in 1989 kwam er een uitgave van deze aangrijpende tekst.

Tijdens de evacuatie naar de heuvels boven Sestri in 1944 schreef Van Schendel poëzie, uitgegeven als *De Nederlanden* (1946) [nr. 30] en *Herdenkingen* (1950). Beide boeken bevatten gedichten met herinneringen aan en persoonlijke gedachten over Nederland, de ouderdom van dichters als Shakespeare, de overleden Menno ter Braak, de stad Amsterdam en café Mast op het Rembrandtplein.

Eind 1945 keerden de Van Schendels terug naar Nederland. Van Schendel werkte aan een roman, die onvoltooid gebleven is. Hij overleed op 11 september 1946 in Amsterdam.

Schrijver

Arthur van Schendel was een verhalenverteller. Hij schreef beeldend, met weinig woorden en met aandacht voor licht, kleur, landschap. Soms sprookjesachtig en dikwijls met humor en ironie. Hij werd geraakt door onrecht en was sociaal bewogen.

Vaak is er in zijn werk een centrale figuur die zijn ideeën uitdraagt: de zwerver Tamalone, de door het schip bezeten zeeman Jacob Brouwer, de mensen reddende Waterman, de alles weggevend Rijke man, de idealistische Mensenhater en de spel en vreugde brengende Aristus. Zo schetst hij de levens vol tegenslagen van eigenzinnige personages, de wisselvalligheid van het bestaan en de zoektocht naar het goede, de liefde, het geluk en de schoonheid. Met als onderliggende gedachte: hoe te leven?

Zelf volgde hij de stemmen die hij in zijn jeugd had gehoord en koos voor een leven als schrijver. Elke dag moet er geschreven worden, zo vat Rob Groenewegen dat in zijn recent verschenen biografie van Arthur van Schendel samen. En daarvan getuigt ook deze anekdote:

Ambtenaar Bevolkingsregister: Uw beroep?

Van Schendel: Schrijver.

Ambtenaar: Waar?

Van Schendel: Thuis.

Ambtenaar: Voor wie, meneer?

Van Schendel: Voor mezelf.

Ambtenaar: Ach, meneer, dan bent u geen schrijver, maar letterkundige.

Van Schendel: Nee, ik ben geen letterkundige, een letterkundige doet heel andere dingen dan schrijven en een schrijver doet niets anders.

0=0=0=0=0

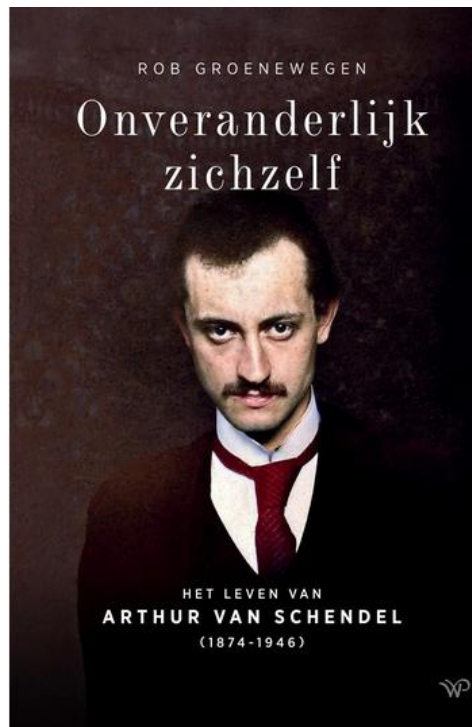
Bronnen

Arthur van Schendel stichting

<https://www.arthurvanschendel.nl/>. Daar zijn ook alle werken van Arthur van Schendel en diverse teksten over hem digitaal te vinden.

Rob Groenewegen

Onveranderlijk zichzelf. Het leven van Arthur van Schendel (1874-1946), Zutphen: Walburg Pers, 2025. 320 p.

Arthur van Schendel, schrijver.

Arthur van Schendel

L. Turksma

Arthur van Schendel

Uitgelezen boeken, katern voor boekverkopers en boekenkopers 20 (2021) 2. 40 p.

Jeugdberinneringen. Een document. Amsterdam: Meulenhoff, 1989. 96 p.

Het goede leven: het werk van Arthur van Schendel. Amersfoort: Acco, 1987. 160 p.

Versameld werk. 8 delen. Amsterdam: Meulenhoff, 1976-78. Met gedetailleerde drukgeschiedenis van alle werken. Ook digitaal beschikbaar.

C. van Schendel en G. Borgers

Arthur van Schendel. Schrijversprentenboek 19. 's-Gravenhage: Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum, 1976. 48 p.

G.H. 's-Gravesande

Lof van Arthur van Schendel

Arthur van Schendel, zijn leven en werk. Amsterdam: Meulenhoff, 1949. 144 p.

5 Maart 1945. O.l.v. Fred Batten en Adriaan Morriën. (Het Zwarte Lam, dl 2). 's-Gravenhage: Albédon, 1945. 70 p. Op p. 16-17 beschrijft Fred Batten de dialoog tussen de ambtenaar en de schrijver.

Varia Selecta -- Catalogus

1

Héloïse (pseudoniem van M. Douwes Dekker-Schepel)

Multatuli. Bloemlezing

Amsterdam, Uitgevers-Maatschappij Elsevier, 1888

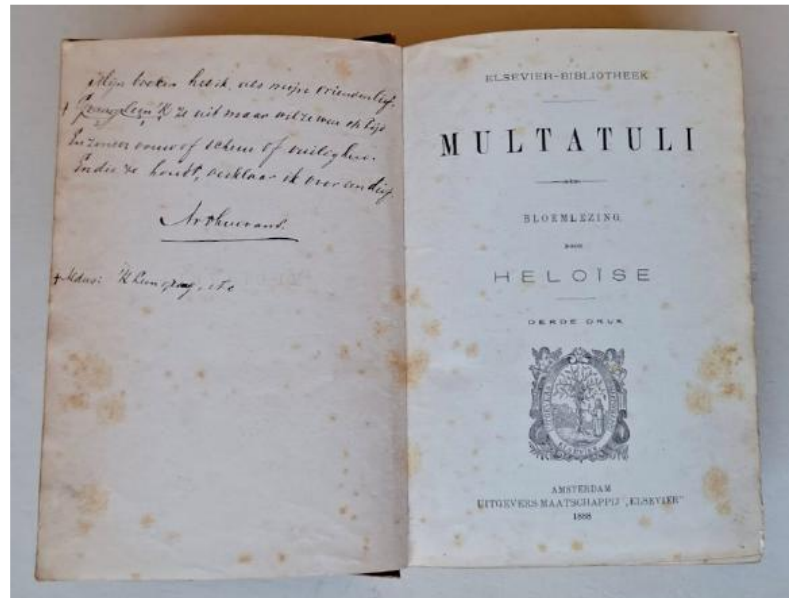
Met eigenhandige tekst van Van Schendel

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

De tekst luidt:

*Mijn boeken heb ik als mijn vrienden lief.
'k Leen graag ze uit maar wil ze weer op
tijd
En zonder vouw of scheur of vuiligheid.
En die ze houdt, verklaar ik voor een dief.
ArthurvanS.*

Op de Franse titelpagina staat in potlood en waarschijnlijk niet in zijn handschrift: 'ArthurvanSchendel, 5.XII/'89'. Zou het boek een Sinterklaascadeau geweest zijn? Van Schendel was toen 15 jaar.

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

2

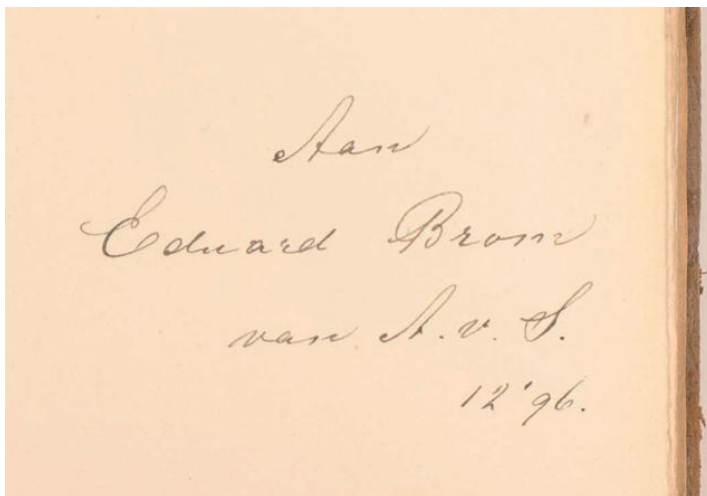
Arthur van Schendel

Drogon

Amsterdam, W. Versluys, 1896

Met eigenhandige opdracht "Aan
Eduard Brom van A.v. S. 12'96"

Particuliere verzameling

Eerste druk, Debuut. Luxe Ex. op geschept papier van Van Gelder Zonen [10 Exx.]; [oorspronkelijk] bruin gemarmerd kalfsleder, rug met ribben, rug-, band- en kantenversiering en belettering in goud; kop verguld; met opdracht van de auteur (in een nog kinderlijke hand) aan de dichter Eduard Brom (1862-1935): Ex Libris van Eduard Brom; wat geschaafd op de knepen, maar verwonderlijk goed bewaard ex. gezien dit toch erg zwakke bandje. Deze uitgeversband is duidelijk met de hand gebonden en versierd, en is wat decoratie betreft verwant aan de band van de later in 1910 van Van Schendel, ook bij Versluys verschenen *Shakespeare*.

Een symbolistische novelle die zich afspeelt in een vroege, middeleeuwse sfeer en bekendstaat om zijn dromerige, melancholische stijl. Het boek vertelt het verhaal van Drogon, een ridder en kluisenaar die zich volledig heeft teruggetrokken uit de wereld. Hij leeft in peinzing en eenzaamheid, ver weg van menselijk contact, tot hij geconfronteerd wordt met de werkelijkheid en zijn eigen verlangens. Het thema van eenzame zwervers en onbereikbare idealen, dat in veel van Van Schendels volgende werken (zoals *Een zwerver verliefd*) terugkomt, is hier al duidelijk aanwezig.

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

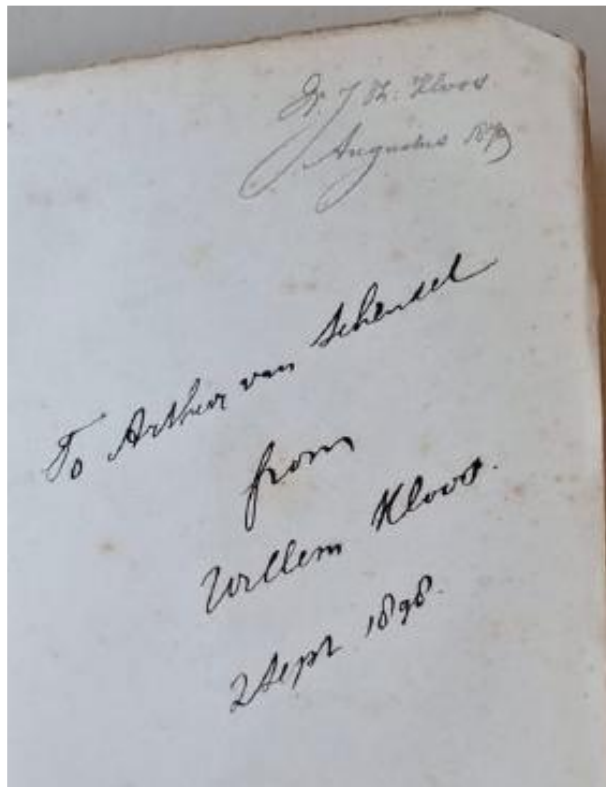
Robert Ascham

The scholemaster

London, Edward Arber, 1870

Met eigenhandige opdracht van Willem Kloos "To Arthur van Schendel from Willem Kloos, 2 Sept. 1898"

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

Editie van befaamd traktaat uit 1570 over de juiste wijze van lesgeven - met nadruk op Latijn - en een pleidooi voor zachtaardigheid en overreding in plaats van dwang.

Omstreeks 1896 begon Van Schendel in Nederland aan een studie Engels en in datzelfde jaar werd hij 'schoolmaster' op een Grammar School in Tuxford (Engeland) en later in London. Over zijn belevenissen in Tuxford schreef hij in 1937 het aandoenlijke verhaal 'De grammar school', 'waar de geest van Dickens' tijd nog leefde'. Ter aanmoediging bij het leren van de Engelse taal schonk de dichter Willem Kloos hem in juni 1897 een aantal leerboeken Engels en in september *The scholemaster*.

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

Arthur van Schendel

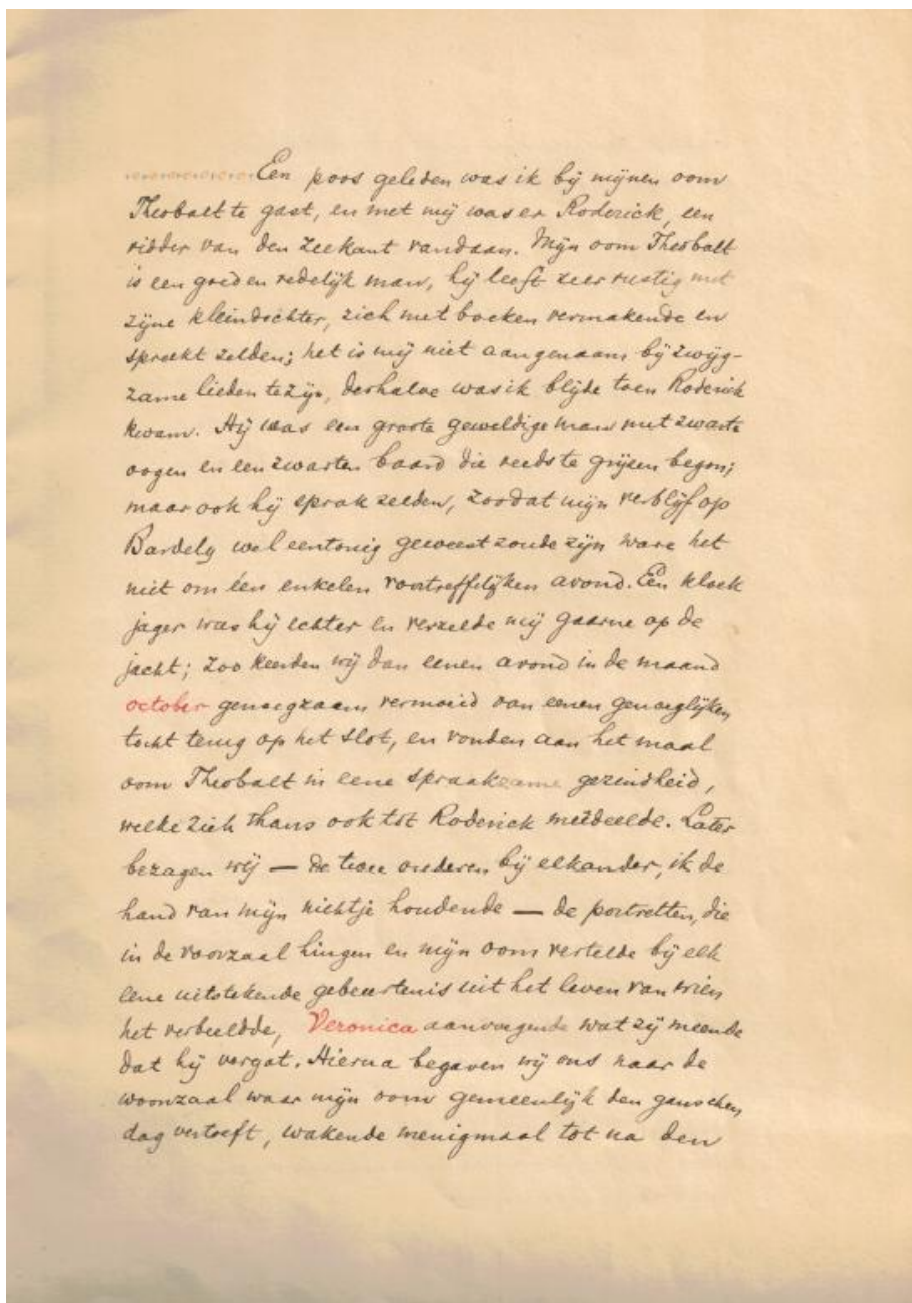
*De schoone jacht*Eigenhandig handschrift
1899

Particuliere verzameling

Het titelverhaal volgt de avonturen van een aantal ridders en jagers in een romantisch-sprookjesachtige setting.

Met een opdracht van de auteur aan "Marinus Broekman", waarschijnlijk verwijzend naar de portretschilder Adriaan Marinus Broekman. Met een brief van de kleinzoon Arthur, waarin hij beweert op de hoogte te zijn gebracht van het bestaan van het manuscript (12-03-1995).

Autograaf kort verhaal, gesigeneerd "Arthur van Schendel", gedateerd "zaterdag 11 februari 1899" op het laatste blad, pen en zwarte, blauwe, rode en gele inkt, 15, (1) p, omslag, 4to. - Licht vergeeld. Omslag gerafeld. Redelijk exemplaar van "De schoone Jacht", gepubliceerd in De Nieuwe Gids (Amst., 1899) en in Verzameld werk I (Amst., 1976, p. 71-82). Bevat kleine versieringen en gemarkeerde woorden in gekleurde inkt.

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

Arthur van Schendel

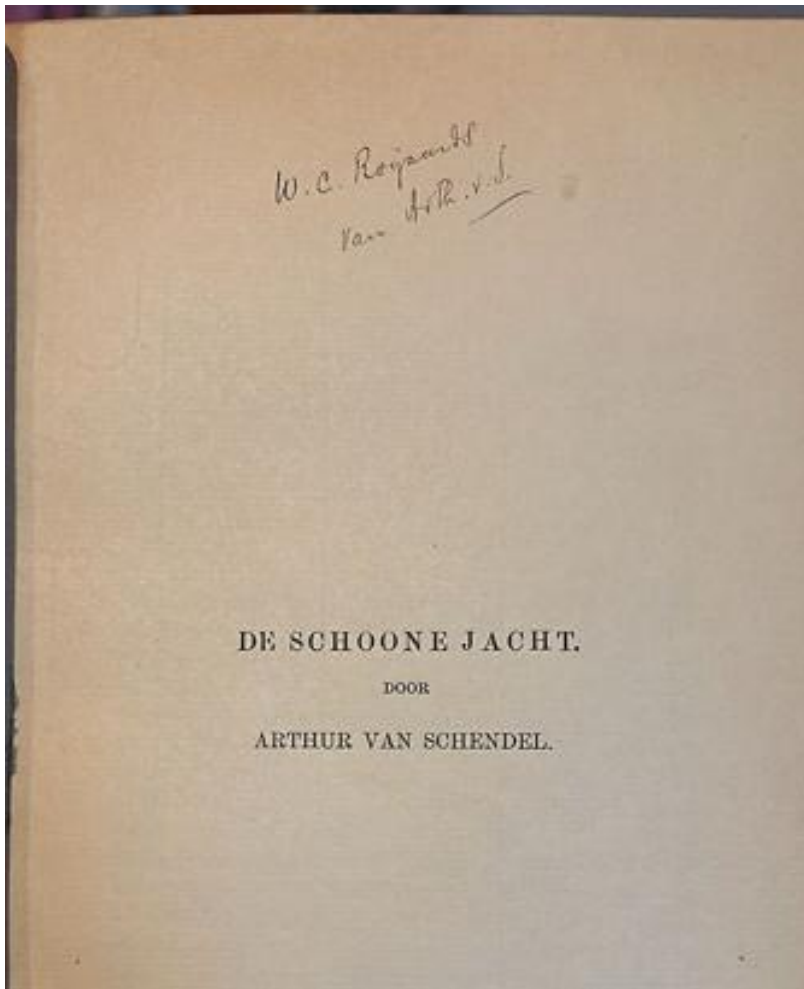
De schoone jacht

Overdruk van *De Nieuwe Gids*, Mei 1899

[Eigen beheer, s.l., s.d.]

Met eigenhandige opdracht "W.C. Roijaards van Arth. v. S"

Particuliere verzameling

Afzonderlijk gepagineerde en van een omslag met titel voorziene overdruk uit *De Nieuwe Gids*, *Nieuwe Reeks*, jaargang 4, afl 9, Mei 1899

Ex Bibliotheca J.B.W. Polak

In januari 1891 rolde AvS moeiteloos door het toelatingsexamen van de toneelschool. Daar werd hij direct benoemd tot bibliothecaris wat tot voordeel had dat hij zich kon laven aan de werken van Shakespeare die hij in Nederlandse vertaling las. Dit zou hem er later toe aanzetten de Engelse taal te gaan leren... Uit bewaard gebleven programma's blijkt dat hij niet de minsten tot zijn medeleerlingen mocht rekenen. Onder hen waren latere grootheden als Rika Hopper en Willem Royaards (Rob Groenewegen, p.46)

Willem Witsen

Twee dubbelportretten van Arthur van Schendel, 1897

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

Arthur van Schendel verbleef vanaf 1896 afwisselend in Nederland en Engeland, waar hij werkte als 'schoolmaster'. In mei 1899 bezocht zijn goede vriend, de kunstschilder Willem Witsen hem in Londen. Witsen maakte in 1897 in Amsterdam onder andere twee beroemde dubbelportretten van de auteur.

De omslag van deze catalogus toont de schrijver staand met pijp. Hiernaast de schrijver zittend.

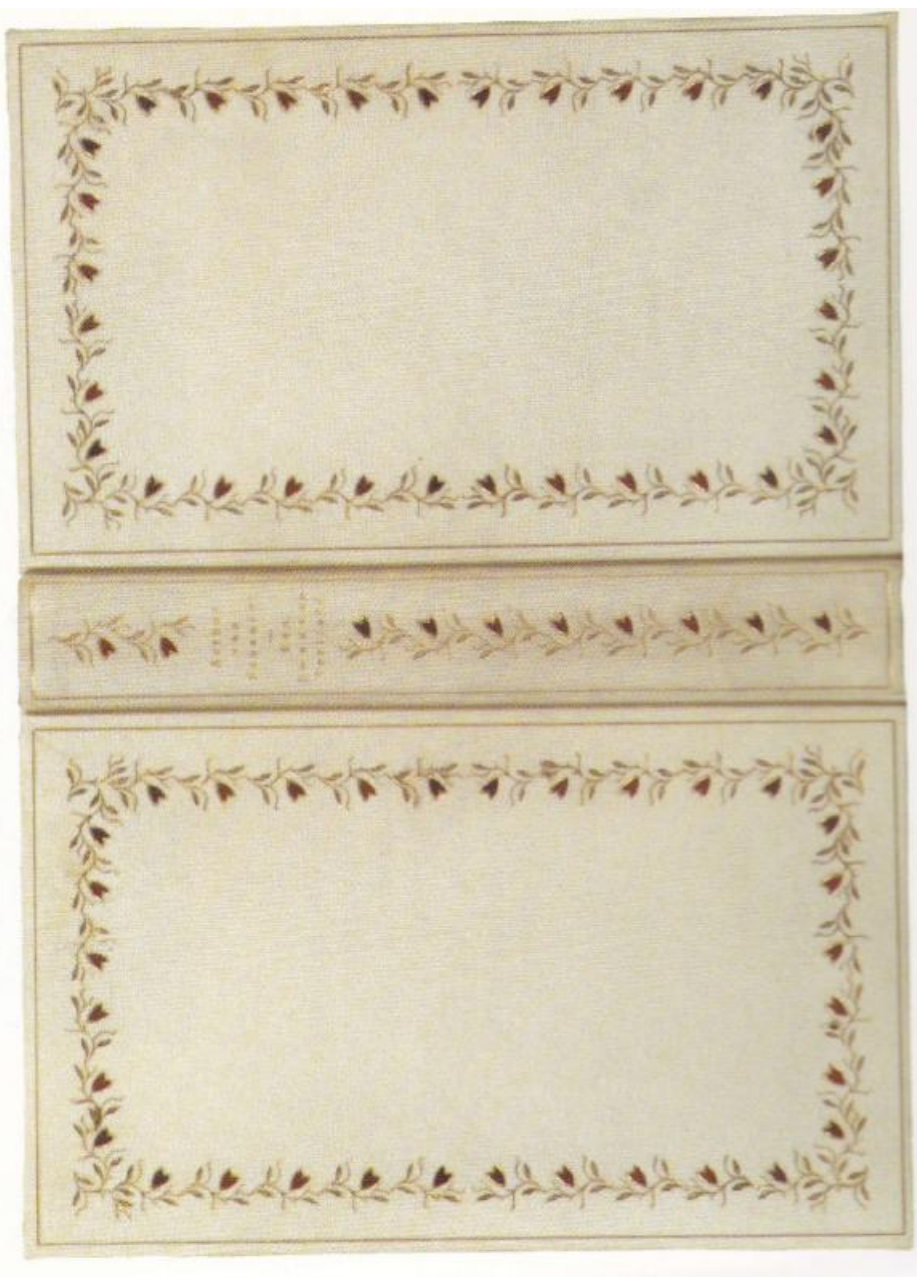

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

Arthur van Schendel
Een zwerver verliefd
 Amsterdam, W.
 Versluys, 1904
 Particuliere
 verzameling

Gebonden in wit
 perkament. Omslag
 versierd met een
 mozaïekkrans in drie
 kleuren binnen een gouden
 bies. Dezelfde krans op de
 rug. Bijpassende witte en
 gouden slipcase. Omslag
 bijgebonden Gesigneerd
 Tchekeroul. Catalogus
Hommage à Vladimir
Tchékérout 1899-1992.
Reliures, 53

Eén van de 6 exemplaren
 op Hollands. Ex
 Bibliotheca Henri Dirx

In *Arthur van Schendel* (Schrijversprentenboek 19) stelt H.A.Gomperts over *Een zwerver verliefd*: “In de romantische boeken vindt men gevoelens die iets betekenen voor de jeugd van meer dan één generatie. Het zwerven, het nergens thuishoren, het buiten de maatschappij staan - dit sentiment spreekt op het ogenblik misschien wel meer lezers aan dan het geval was in 1904, toen dat boekje verscheen. Ook de dubbelzinnigheid erin, de combinatie van liefde en kuisheid, is, lijkt mij, opnieuw aan de orde. Het zwerven met een erg mooi, maar ook erg onpersoonlijk, meisje dat men niet mag aanraken omdat zij van iemand anders is. Het is een situatie die zowel verlangens als angsten idealiseert en rechtvaardigt. En hoewel Tamalone, de zwerver, genoeg man van de daad is om haar tekortschietende minnaar te doden, ook deze activiteit behoudt het karakter van een dagdroom. Het meisje blijft onbereikbaar, doordat ze zelf ook doodgaat en Tamalone loopt tenslotte geen erotische risico's. Geen verantwoordelijkheid, geen gezin, geen maatschappij. Ook in het vervolg *Een zwerver verdwaald* ontsnapt hij eraan. De liefde blijft een droombeeld, een heimwee, waar men wel achter aan zit, maar dat toch ook zo genadig is om onbereikbaar te blijven.”

De naam van de zwerver/held "Tamalone" is volgens de dichter A. Roland Holst een samentrekking van het Engelse "I am alone". In de Engelse taal zijn de hoofdletter I en T identiek aan elkaar. "Dat bracht hij eens onder van Schendels aandacht: "Toen ik daar achter was gekomen, gaf hij (AvS) het met een grijns boven zijn roode das, plus een knipoog toe" (R. Groenewegen, 98). Deze interpretatie sluit perfect aan bij de thematiek van de roman en werpt een specifiek licht op het hoofdpersonage.

7 bis

Arthur van Schendel

Een zwerver verliefd

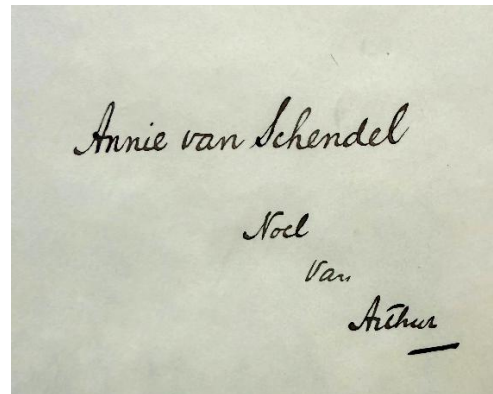
[5^e druk, met 5 houtsneden van B. Essers.]

Amsterdam, W. Versluys, 1917

Perkamenten band

Met opdracht "Annie van Schendel | Noel
| van Arthur"

Particuliere verzameling Arthur van
Schendel stichting

Annie van Schendel-de Boers was de tweede vrouw van Van Schendel. Noel is haar koosnaam.

De graficus Bernard Essers (1893-1945) was een vriend.

8

Collectie foto's en portretten

8.1

Portret uit 1904 van echtgenote Bertha van Schendel-Zimmerman (1870-1905) met hun dochtertje Suzanna (1903-1904)

Particuliere verzameling Arthur van
Schendel stichting

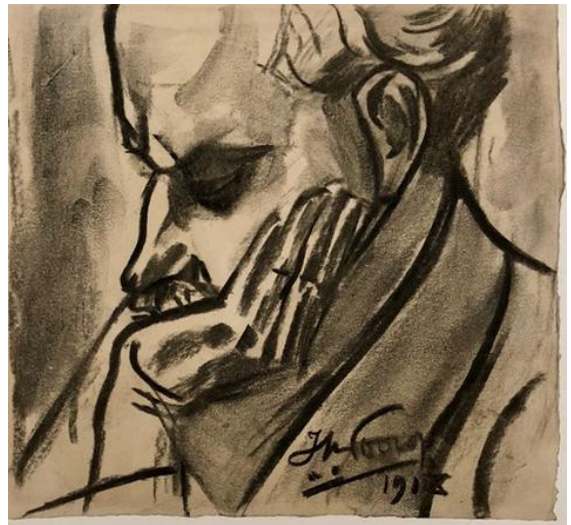

8.2

Portret Arthur van Schendel door Jan Toorop (1918)

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

De schilder Jan Toorop (1858-1928) was een goede vriend van de Van Schendels.

8.3

Portret Het gezin Van Schendel. Ascona, 1927

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

V.l.n.r.: Carla Plug, Bartje Plug-van Schendel, Annie, Arthur, Sjeu en Kennie van Schendel.

Arthur van Schendel

Eigenhandig handschrift *Overeenkomst* ondertekend door Arthur van Schendel en W. Versluys
5 en 6 oktober 1905

Particuliere verzameling

Overeenkomst.

De ondergetekenden Willelm Versluys, uitgever te Amsterdam, ten leere; en
Arthur van Schendel, letterkundige te Rotterdam, te andere,
zijn overeengekomen als volgt:

I Ingeval van overlijden van den ondergetekende A. van Schendel, zal de
Heer W. Versluys, ondergetekende te leere, de renten verschuldigd
voor eened ons van Tien Druifjes Gulden, geleend van A. van Schendel,
en waarvoor deze een schuldbekentenis bezit gedateerd 11 juli 1905,
niet betalen aan den voorzitter van de mindejarige doelen van den Heer
A. van Schendel. De termijn van betaling, die dienen te aflossing der
hoofdsom zullen door den Heer W. Versluys ten gunste der mindejarige
doelen gesteld worden als premieën voor uitgeleide letterkundige werken
bij een maatschappij van levensverzekering, die keuze waarvan, bepaald
wordt door den Heer W. Versluys en den voorzitter. De verzekering moet
van dien aard zijn, dat ook de premieën terugbetaald worden aan de
hieronder genoemde rechtverkrijgenden, ingeval van overlijden der minde-
jarige doelen van den Heer van Schendel voor 25 bezittingenig glijet;

II De termijnbetalingen ter aflossing der hoofdsom kunnen na het over-
lijden van den Heer van Schendel alleen geschieden op boven vermeldde
wijze ten gunste van zijn kind, of in geval van overlijden van dit kind,
ten gunste der hieronder genoemde rechtverkrijgenden. Wanneer deze
mindejarige doelen van den Heer van Schendel overlijde voor 25 de
uitkering voortbedoord geniet, wordt de gehele onafgeloste som,
de renten, zoodra de terugte ontvange premieën, nietbetaald aan
Syeco Versluys, mindejarige zoon van den Heer W. Versluys. Alhoewel
ook deze overleeden zijn, of overlijden voor de schuld gedelgd is,
dan worden hoofdsom, renten en terug te ontvange premieën, volgens

Door Van Schendel eigenhandig geschreven overeenkomst uit oktober 1905 tussen hem en zijn uitgever Willem Versluys voor een lening van tienduizend gulden. Misschien werd het geld gebruikt voor de totstandkoming van Tehuis Annette te Amsterdam, een opvangtehuis voor ongehuwde moeders en hun kinderen, dat in 1905 werd opgericht door Annette Poelman, de echtgenote van Versluys. Mogelijk had zij geen zakelijke bevoegdheden, wat verklaren zou dat haar man de overeenkomst ondertekend heeft. Met het geven van deze royale lening heeft Van Schendel in dat geval volledig gehandeld in de geest van Bertha, zijn pas overleden vrouw. (Zie Rob Groenewegen, p. 101).

10

Arthur van Schendel

Een zwerver verdwaald

Amsterdam, W. Versluys, 1907

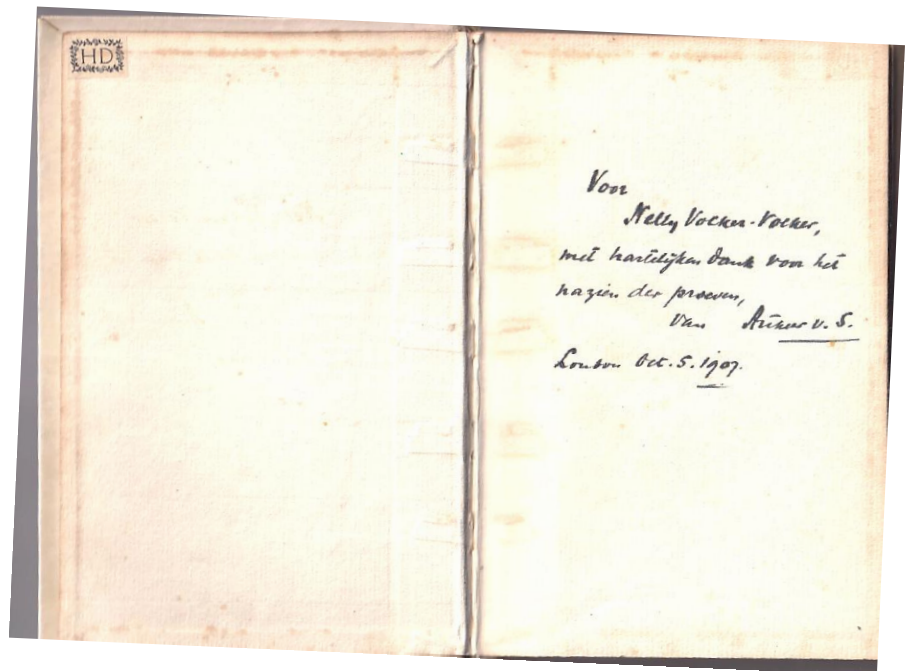
Met eigenhandige opdracht "Voor Nelly Volker-Volker, met hartelijken dank voor het nazien der proeven, van Arthur v. S.. London. Oct. 5 1907"

Particuliere verzameling

In maart 1907 voltooide de schrijver in Doorn zijn roman *Een zwerver verdwaald*. In augustus of september verhuisde hij naar Londen, waar hij met zijn dochter Hubertina ("Bartje") een nieuw leven probeerde op te bouwen. Van Schendel was bevriend met de familie Volker, de zeer gefortuneerde, uit Sliedrecht afkomstige baggersfamilie Volker (van het latere Koninklijke Volker Stevin); in Doorn was de kinderloze Elizabeth (tante Lies) Prins Visser-Volker (1864-1936) een buurvrouw van Van Schendel die veel aandacht gaf aan Bartje.

Perkament, kop verguld.
Onafgesneden. Eén van de 10 ex. Op
Hollands papier.

Ex Bibliotheca Henri Dirx

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

11

[Arthur van Schendel]

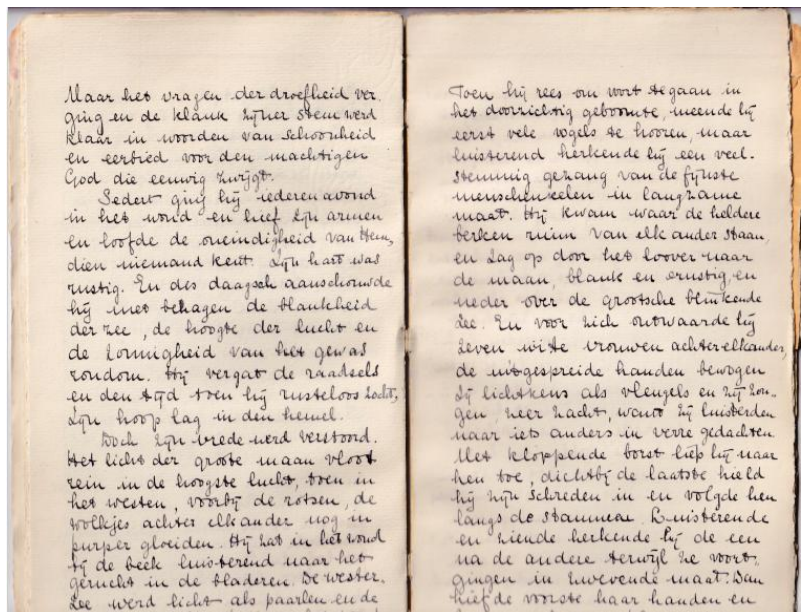
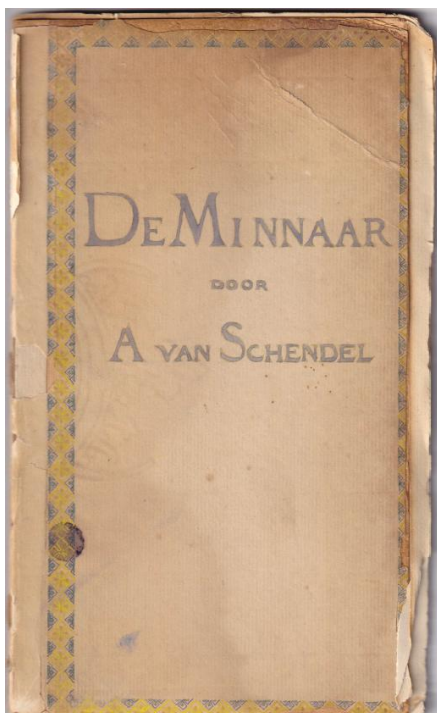
"De minnaar"

s.l.; s.d.

Onbekend handschrift uit de bundel *Verhalen* (1908)

Particuliere verzameling

Op 11 juni 1995 bood Antiquariaat André Swertz bv dit handschrift te koop aan. Aangezien er twijfel bestaat of dit handschrift wel van Arthur van Schendel is blijft de vraag van wie dit handschrift dan wel is.

12

Arthur van Schendel

De mensch van Nazareth

Amsterdam, W. Versluys, 1916

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

In dit boek uit 1916 vertelt Van Schendel het levensverhaal van Jezus met de nadruk op zijn menselijke kant. Het verhaal wordt gekenmerkt door een poëtische, rustige en melancholische schrijfstijl, waarin sfeer en filosofische overpeinzingen de boventoon voeren.

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

Van Schendel maakte in 1914 een studiereis naar Palestina. In het boek heeft hij veel aandacht voor het landschap. Zie zijn Baedeker reisgids *Palestine and Syria* (1906) met gedroogde bloemen en een doosje met 'schelpjes uit meer van Gennesareth-Kapernaüm April 1914'. Het ronde doosje is voor typemachinelint voor de Royal typemachine, die Van Schendel in 1934 van vrienden kreeg voor zijn zestigste verjaardag.

13

Arthur van Schendel

Pandorra

Apart gepagineerde overdruk uit *De Gids*, [Ede, eigen beheer, 1919]

Met eigenhandige opdracht "J. Huizinga van AvS"

Particuliere verzameling

Verschenen in een oplage van 20 exx., voorzien van eigenhandige opdrachten van Van Schendel. De tekst werd in 1919 eerst als voorpublicatie uitgebracht in het literaire tijdschrift *De Gids* jaargang 83, eerste deel, 1 januari. 1919 en daarna als boek door uitgeverij J.M. Meulenhoff. De kunstenaar Jan Toorop ontwierp in 1918 een opvallend affiche en de omslag voor het boek.

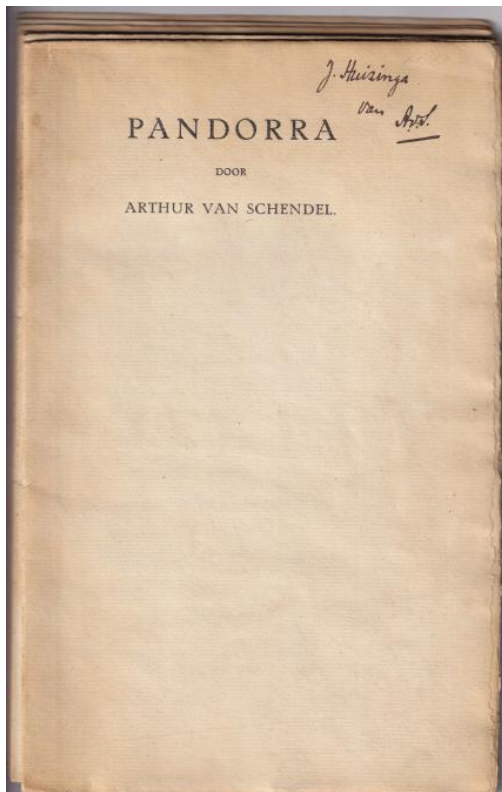
Dit is het enige toneelstuk dat Van Schendel schreef, voor Het Nederlandsch Tooneel van Eduard Verkade. Door een staking van acteurs werd het niet uitgevoerd.

Arthur van Schendel en Johan Huizinga kenden elkaar, onder andere uit Zeeland.

Een drama in vier bedrijven over liefde en politiek in Florence omstreeks 1494, waarbij de courtisane Pandorra haar liefdesverlangens volgt met dramatische gevolgen, ook voor haarzelf. De eerste zin luidt: 'Is het waar dat je zelfs langs de wegen van de zonde gaan kunt, als de hemel maar het doel is?'

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

14

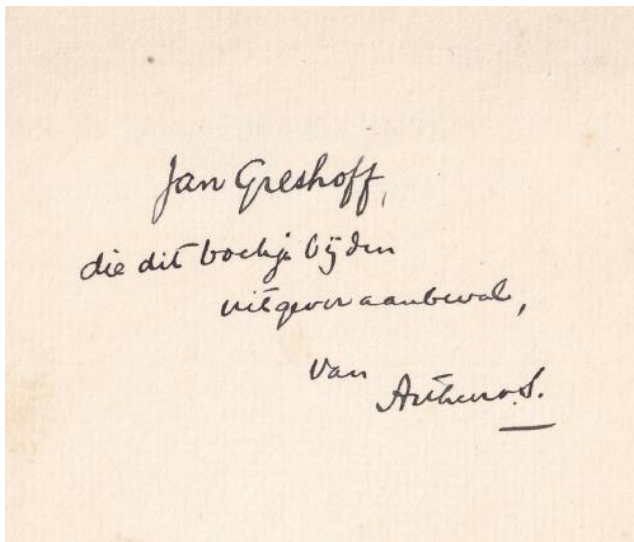
Arthur van Schendel

Angiolino en de lente

Maastricht, Trajectum ad Mosam (Stols), 1923. IV/IV op Batchelor en XXII/XXX op Hollandsch.

Met eigenhandige opdracht "Jan Greshoff, die dit boekje bij den uitgever aanbeval, van Arthur vS."

Particuliere verzameling

Gedrukt in 188 exemplaren. Soepel wit perkament. Onafgesneden. Op de eerste omslag een facsimile in goud van de handtekening van A. van Schendel. Omslag en rug bijgebonden. Soepel etui in lichtgrijs. Gesigneerd Tchékérout. Catalogus *Hommage à Vladimir Tchékérout 1899-1992. Reliures*, 52

15

Arthur van Schendel

Merona, een edelman

Amsterdam, Meulenhoff, 1927

Omslagontwerp: P.A.H.

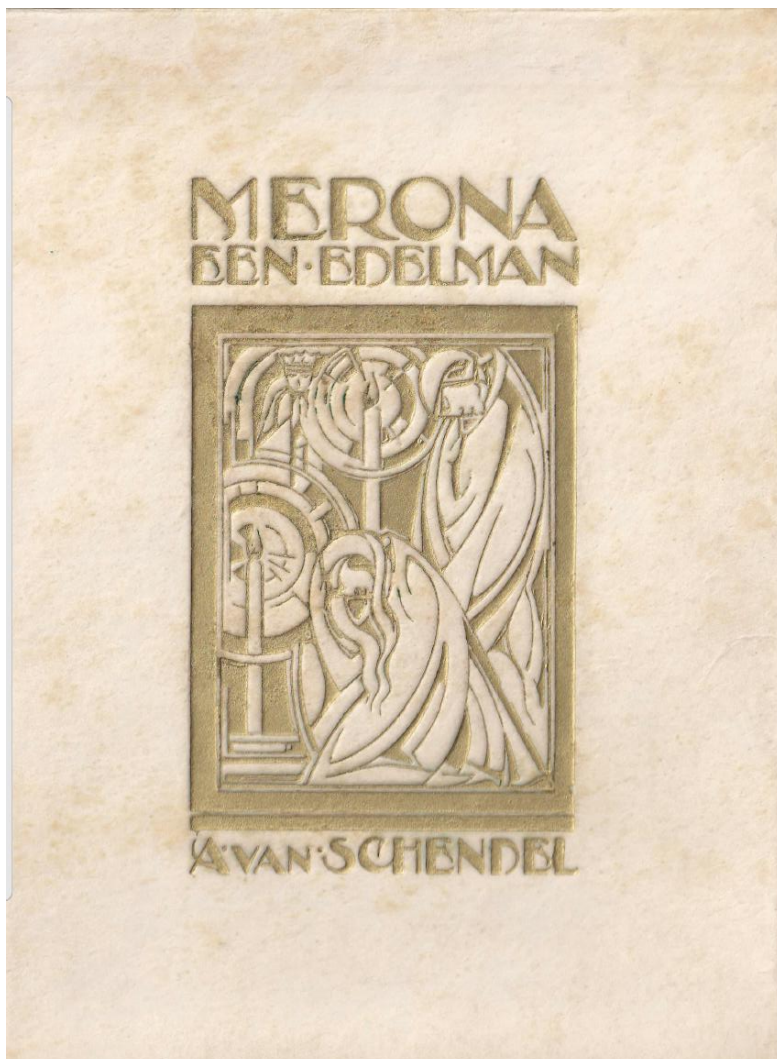
Hofman.

Particuliere verzamelingen

Oorspronkelijk perkament, rug en voorplat verguld, kop verguld, onafgesneden. Twee van de 3 exemplaren op Japans n° 2 (Ex Bibliotheca Henri Dirxx) en n° 3

Zeer zeldzaam in de perkamenten uitgeversband.

Het boek vertelt het sombere maar meeslepende levensverhaal van de heer van Merona. De roman markeerde de afsluiting van Van Schendels vroege, ietwat melancholische stijlperiode.

Arthur van Schendel

Verlaine, het leven van een dichter

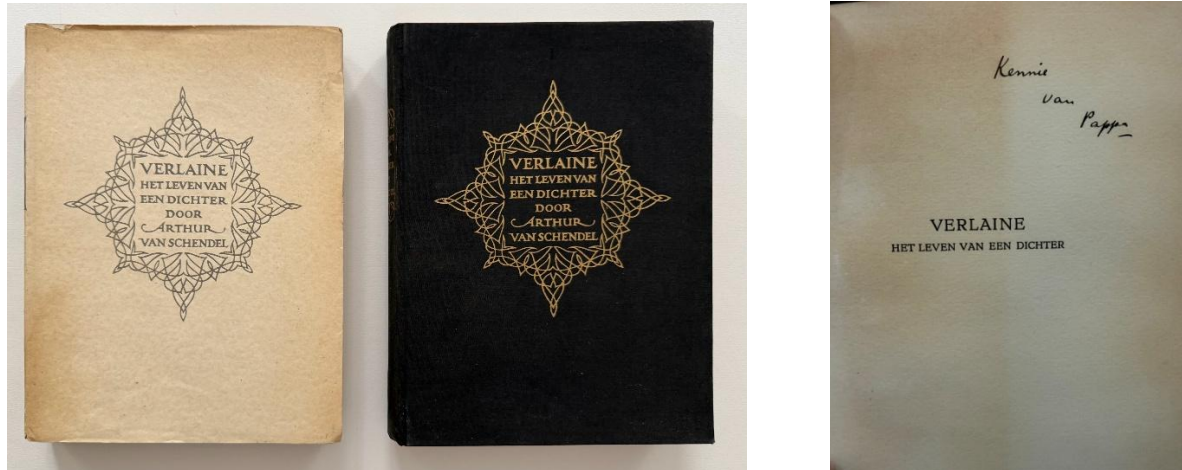
Amsterdam, J.M. Meulenhoff, 1927

Bandontwerp P. A. H. Hofman

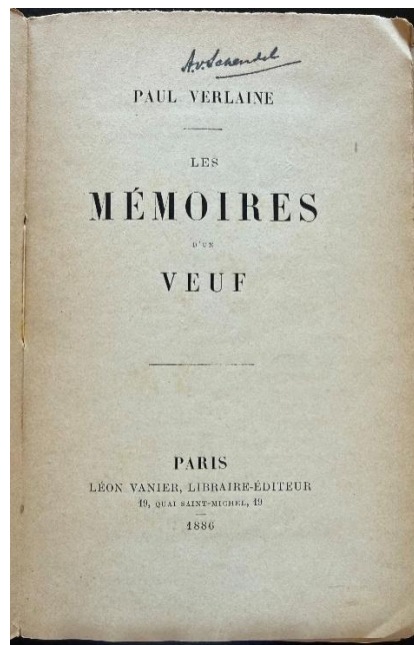
Nº 11/25 op Oud-Hollandsch

Met eigenhandige opdracht "Kennie van Pappa"

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

Levensbeschrijving van de Franse dichter Paul Verlaine (1844-1896), geïnspireerd door diens gedichten.

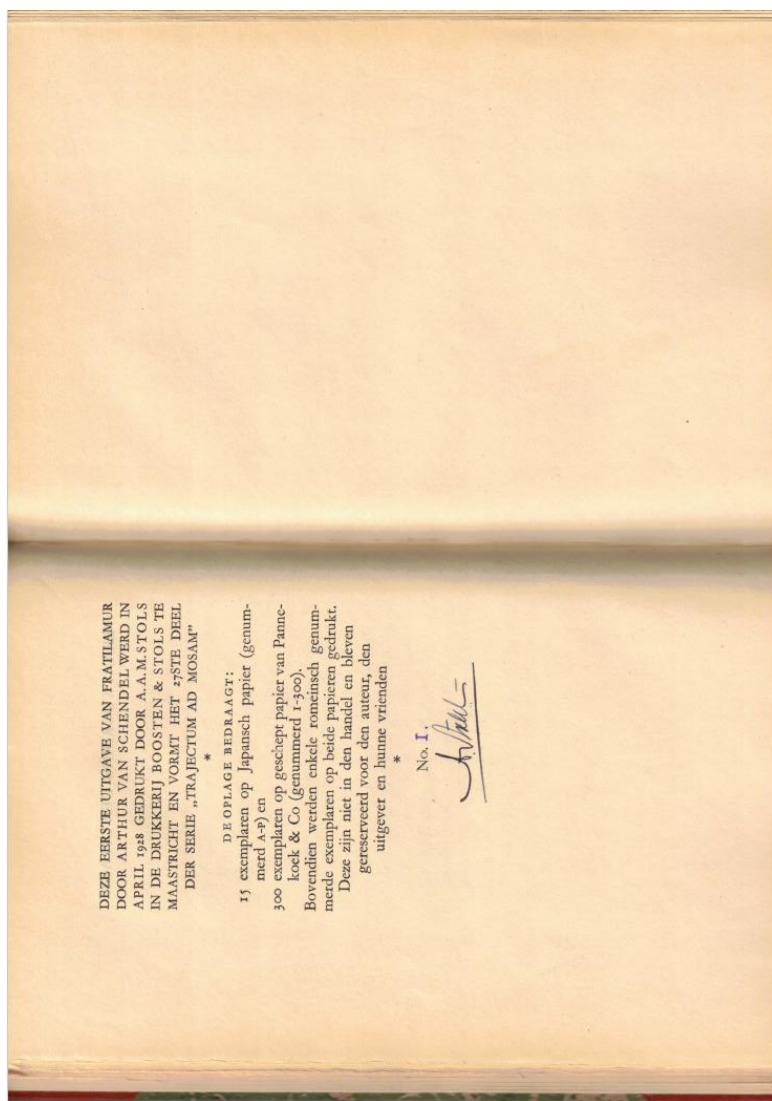
Arthur van Schendel

Fratilamur

Maastricht & Brussel, A.A.M. Stols, 1928

Particuliere verzameling

Dit is n° I van de romeins genummerde, buiten de handel gebleven exemplaren, gesignd door de auteur, in halfleer met hoeken en gemarmerde platten, dit exemplaar op Japans papier; Ex Bibliotheca J.B.W. Polak

Autobiografische novelle uit 1928. Het boek beschrijft in een poëtische en dromerige stijl de ontmoetingen van een jongen met verschillende mannen, waaronder een orgelman en een man aan een haven. *Fratilamur* markeert een belangrijk keerpunt in het oeuvre van Arthur van Schendel. Het vormt de brug tussen zijn vroege romantische verhalen en zijn latere, realistische Hollandse romans. Vóór 1928 schreef Van Schendel vooral neoromantische verhalen die zich afspeelden in een dromerig, historisch Italië (zoals *Een zwerper verliefd*). *Fratilamur* is nog steeds dromerig en melancholisch van toon, maar verhuist qua decor naar de realiteit van zijn eigen jeugdherinneringen. Dit legde de basis voor de realistische, oer-Hollandse sfeer en de zeevaartthematiek in *Het fregatschip*. Beide boeken draaien om een diep, innerlijk verlangen en een obsessie die de hoofdpersoon isoleert van de rest van de wereld. Na *Fratilamur* liet Van Schendel de pure fantasie definitief los. Hij stapte over op psychologische, tragische romans die zich afspeelden in Nederland, zoals *De waterman* (1933) en *Een Hollandsch drama* (1935). Dit korte verhaal was dus de kiem voor zijn latere succes.

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

Arthur van Schendel

Het fregatschip Johanna Maria

Amsterdam, Meulenhoff, 1930

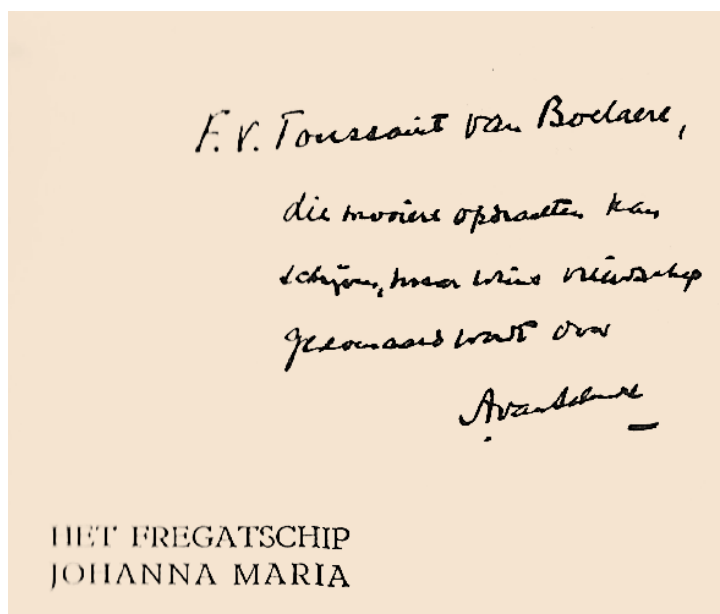
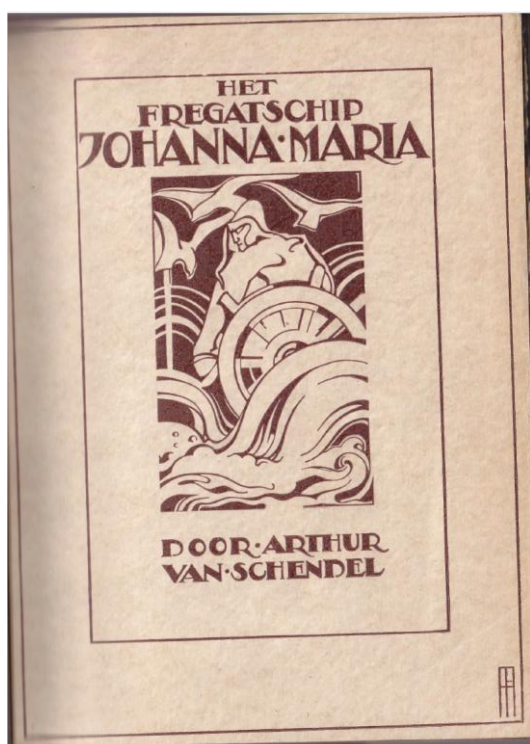
N° 16/20 op Oud-Hollandsch

Met eigenhandige opdracht "F.V. Toussaint van Boelaere, die mooiere opdrachten kan schrijven, maar wiens vriendschap geëvenaard wordt door A. van Schendel"

Bandontwerp: P.A.H. Hofman

Particuliere verzameling

Halfmarokijnen blauwe band gesigneerd Puylaert. Originele omslag en rug ingebonden.

Een roman over Jacob Brouwer, een zeeman uit Amsterdam, en een van de laatste zeilschepen eind negentiende eeuw, dat lange tijd de rol van onbereikbare geliefde voor Jacob vervult. Na reizen over de hele wereld met vele tegenslagen komt de Johanna Maria in zijn bezit en uiteindelijk sterft hij in de haven van Amsterdam op het schip.

Het fregatschip werd in 1930 bekroond met de prestigieuze Prijs van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde. Rond deze periode bezocht Van Schendel dikwijls Brussel om er in stilte te schrijven en ook literaire vrienden zoals Jan Greshoff, Jan van Nijlen en Fernand Toussaint van Boelaere, voorzitter van de Vlaamse PEN club, te ontmoeten. Toussaint van Boelaere, een vooraanstaand Vlaams schrijver, essayist en bibliofiel, onderhield een nauwe vriendschap met Van Schendel. Zij behoorden tot dezelfde intellectuele literaire kringen en deelden een grote liefde voor de verfijnde Nederlandse letteren. Toussaint van Boelaere was ook mede-initiatiefnemer van het cadeau *De dans van Binche* [nr. 28].

Het werk van Arthur van Schendel werd in diverse talen overgebracht. Zo is *Het fregatschip Johanna Maria* onder meer vertaald in het Chinees, Duits, Engels, Italiaans, Noors, Russisch, Tsjechisch en Zweeds.

18 bis

Arthur van Schendel

Het fregatschip Johanna Maria

Amsterdam, Meulenhof, 1930

N° 10/20 op Oud-Hollandsch

Particuliere verzameling

Volperkamenten band met het bandstempel van de reguliere uitgave. Bandoontwerp P.A.H. Hofman, Ex Bibliotheca Henri Dirckx

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

19

Arthur van Schendel

Jan Compagnie

Rotterdam, Nijgh & van Ditmar, 1932

Bandontwerp Ir. J. Denijs

Particuliere verzameling

Eén van de 35 exemplaren op Simili Japon

Jan de Brasser groeit begin zeventiende eeuw op in de drogisterij van zijn oom in Amsterdam; zijn vader is spoorloos verdwenen. Op straat ziet hij overal handel om zich heen. Als soldaat gaat hij mee op een handelsreis naar het Verre Oosten. Hij komt in Nederlands-Indië, handelt, begint een plantage en handelt nog meer. Hij maakt genoeg fortuin om als welgesteld mens na 25 jaar terug te keren. Geeft een goed beeld van het leven in de kolonie waar de VOC met alle middelen het monopolie op de handel tracht af te dwingen. Er is voortdurend strijd met buitenlanders (vooral Engelsen en Portugezen), maar ook met de eigen medewerkers en de autochtone bevolking.

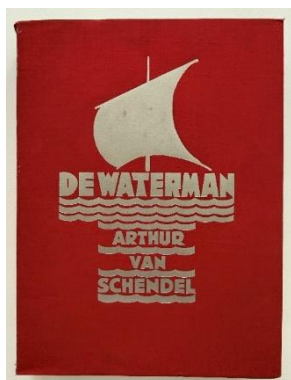
Let op het zeer zeldzame buikbandje, vooral aardig door de tekst erop.

20

Arthur van Schendel

De waterman

Rotterdam, Nijgh & van Ditmar, 1933

Band- en omslagontwerp: Tine Baanders

Met eigenhandige opdracht "Sjeu van Pappa"

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

25 exx. op Hollandsch papier. Maarten Rossaart begrijpt het water van de grote rivieren en redt mensen bij overstromingen. In calvinistische kring wordt zijn eigenzinnige levenswijze afgekeurd.

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

Arthur van Schendel

Persoonlijke attributen: pennen en dassen

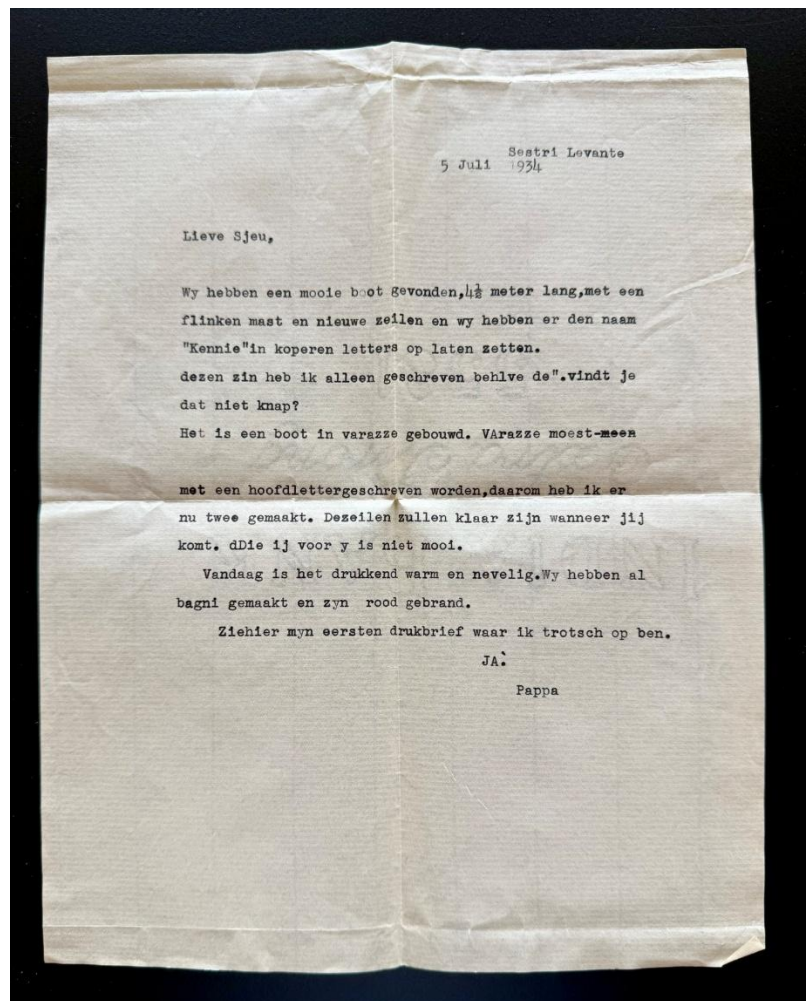
Eerste 'drukbrief' van Van Schendel aan zijn zoon Sjeu, juli 1934

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

Van Schendel schreef zijn werken eerst met potlood op kleine blocnootjes, waarbij hij nauwelijks doorhalingen maakte, omdat de hele tekst al in zijn hoofd zat. Vervolgens schreef hij met pen en inkt een netversie uit voor de uitgever en zetter. Zie de opdrachtbrief in *Herinneringen van een domme jongen* (1934) aan zijn dochter Kennie [nr. 22].

In 1934 kreeg hij van vrienden een typemachine, waarop hij leerde tikken. Hierbij zijn eerste 'drukbrief' van 5 juli 1934 aan zijn zoon Sjeu.

Arthur van Schendel

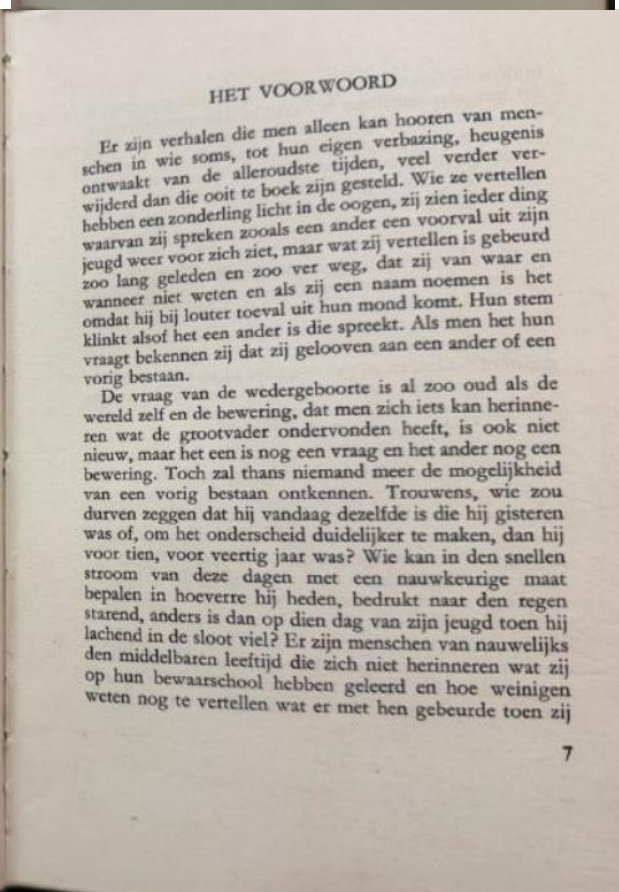
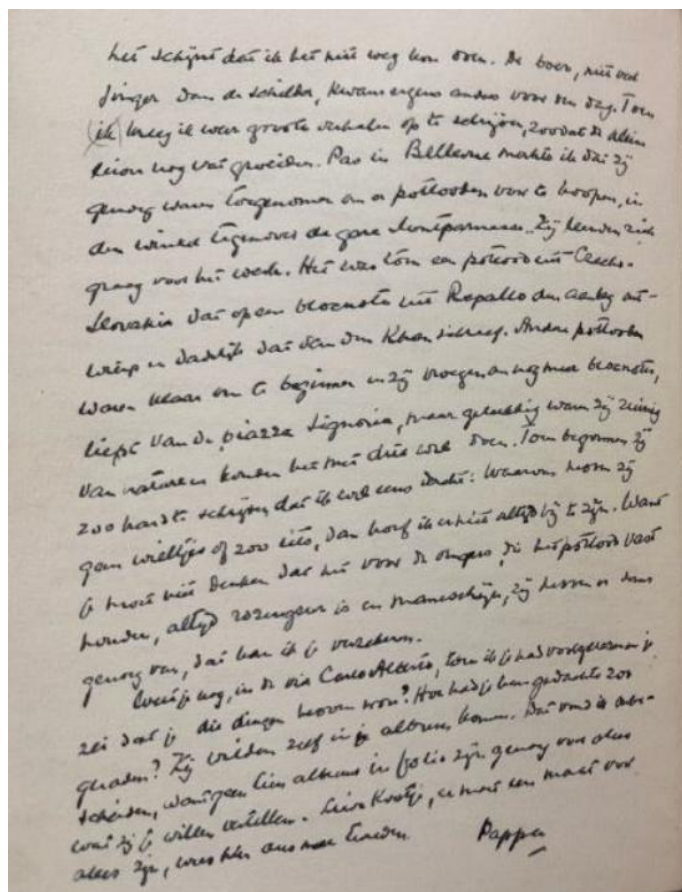
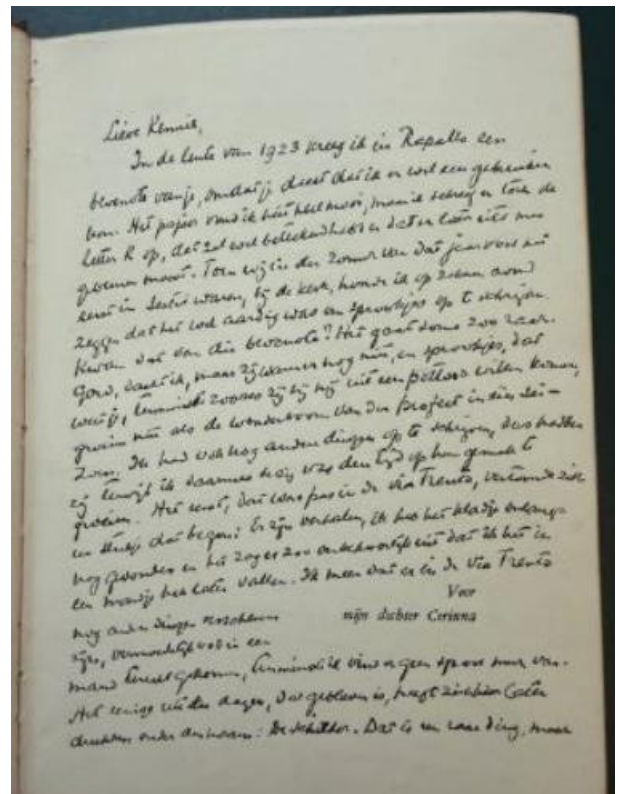
Herinneringen van een dommen jongen

Rotterdam, Nijgh & Van Ditmar, 1934

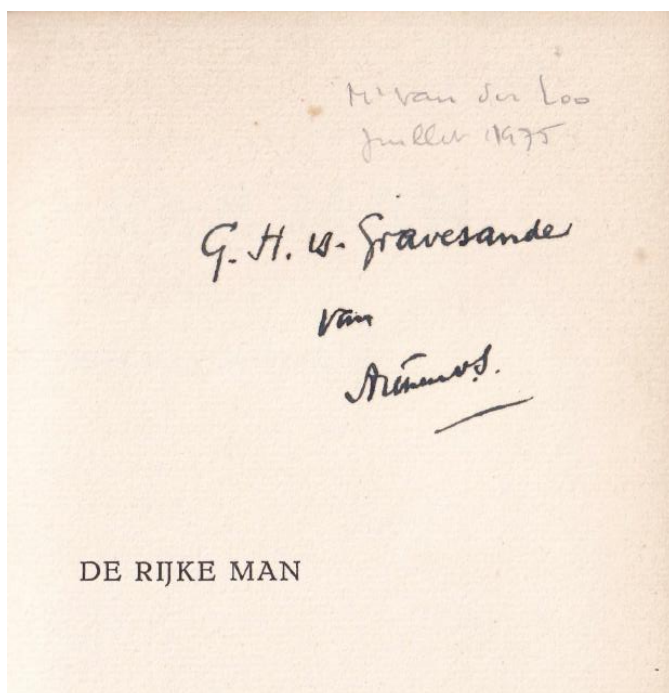
Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

Met eigenhandige opdrachtbrief aan Kennie [=dochter Corinna] over schrijven, humor en sprookjes. De tekst is te lezen in *Uitgelezen boeken* 20 (2021) 2.

Een verzameling sprookjesachtige verhalen met uiteenlopende personages, zoals de domme jongen met het rode strikje die zijn dagen al dromend doorkomt. Van Schendel, die zelf vaak rode dassen droeg, stelt hier met humor en ironie levensvragen, zoals die van de sloof die op zoek gaat naar het antwoord op de vraag waarom een mens altijd moet zwoegen.

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

23

Arthur van Schendel

De rijke man

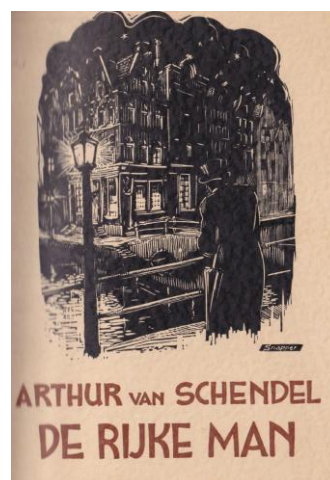
Amsterdam, Meulenhoff, 1936

Met eigenhandige opdracht "G.H. 's-Gravesande van Arthur vS."

Particuliere verzameling

In 1936 publiceerde criticus en journalist G.H. 's-Gravesande (pseudoniem van G.H. Pannekoek Jr.) de allereerste uitgebreide bibliografie van het werk van Arthur van Schendel. Dit werk vormde een belangrijk overzicht van Van Schendels literaire oeuvre

Één (n° 13) van de 25 exemplaren op Oud-Hollandsch papier van Gelder. Band gesigneerd J.P.Miguet, één van de meest gevierde Franse boekbinders uit de tweede helft van de 20e eeuw (actief van 1951 tot 1981)

Uit dit boek spreekt de sociale bewogenheid van Van Schendel. Het verhaal volgt de idealistische Engelbertus Kompaan, die meerdere erfenissen ontvangt en zijn rijkdom volledig weggeeft aan goede doelen en behoeftigen. Uiteindelijk raakt hij door zijn gulheid zelf in armoede.

24

Arthur van Schendel

De wereld een dansfeest

Amsterdam, Meulenhoff, 1938

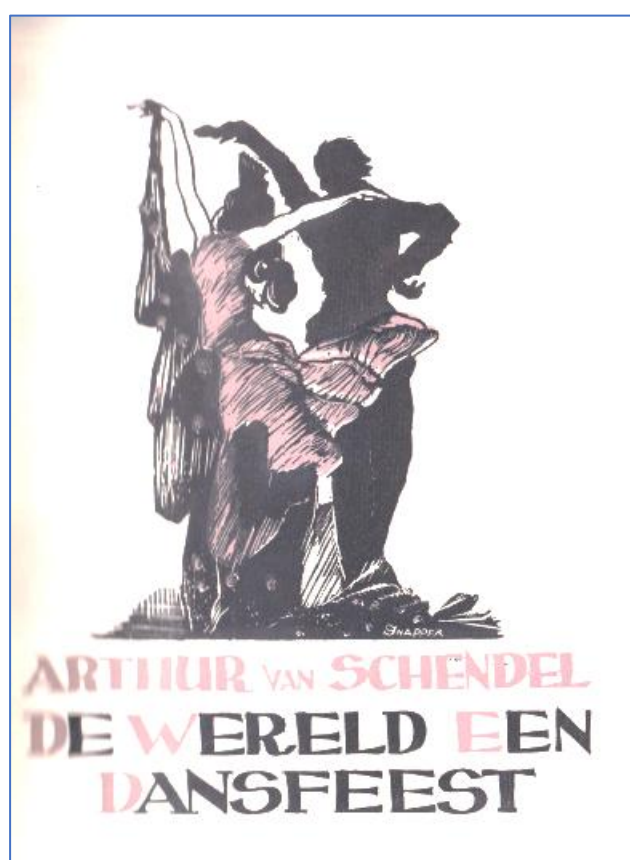
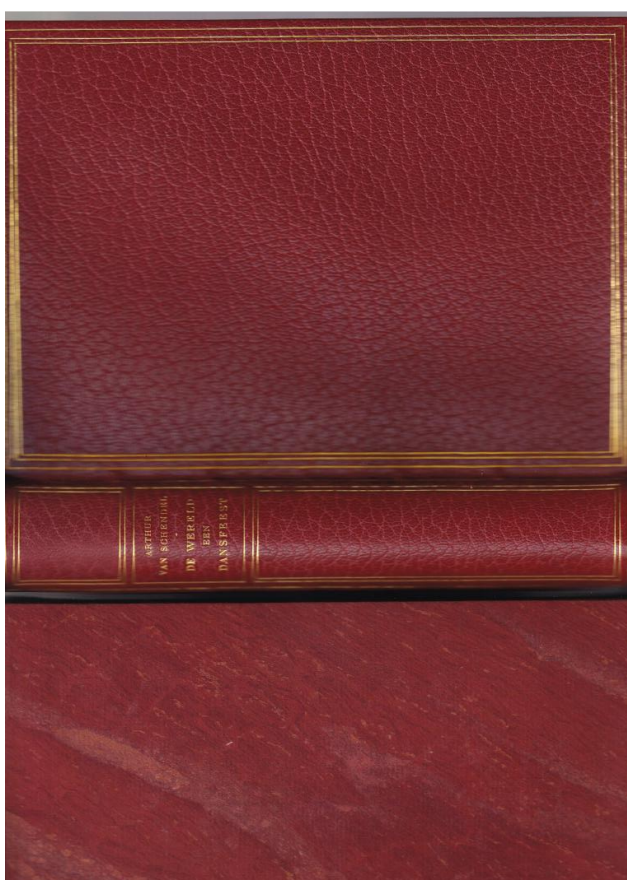
Omslagontwerp R. Snapper

Particuliere verzameling

Rood marokijn, rug in 3 compartimenten, 2 van deze en de platten omlijst met goudfileten en ingelegde groen marokijnen rand, rood zijden schutbladen, onafgesneden, goud op snee, omslag bijgebonden in hoes. Gesigneerd Tchékéroul.

N° 14/25 ex. op Oud-Hollandsch

Ex Bibliotheca Henri Dirkx

Terwijl Europa op een vulkaan danste, zocht van Schendel zijn heil in de verbeelding. De dansers Daniel en Marion kunnen ondanks de dans die hen verbindt niet dezelfde maat vinden in het leven. Negentien personen vertellen over hen zonder antwoord te kunnen geven op de vraag wat hun drijfveren zijn. Aan te nemen valt dat Van Schendel in dit geestige boek de indrukken van de Spaanse dans verwerkt heeft die hij 25 jaar eerder in Spanje had opgedaan (zie Rob Groenewegen, 217). Ook in andere werken blijkt de dans betekenisvol voor hem.

Castagnetten – filmpje met dansende van Schendel

Spanje, 1913

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

In 1913 maakte Van Schendel een rondreis door Spanje. Hij was geboeid door de Spaanse dans en nam castagnetten mee naar huis. In 1938 verwerkte hij zijn ervaringen in *De wereld een dansfeest*, bijv. in hoofdstuk XII, “Het verhaal van de politierechter”:

“Ik was in de kerk geweest, waar niets mij geboeid had, en toen ik weer buitenkwam zag ik op dat grasplein mannen, vrouwen en kinderen in een kring, er werd op gitaren gespeeld en castagnetten klepperden, heel langzaam. Naderbij gekomen zag ik in het midden een magere landman en een jonge vrouw, met twee vlechten, in het glimmend zwart, zij kon wel een gitana zijn. Zij dansten, zonder elkaar aan te raken, met sierlijke en toch statige bewegingen. De vrouw nam soms de tippen van haar zwarte rok op en spreidde die achter het hoofd uit, terwijl de man hetzelfde gebaar maakte en op een langzame maat rondom haar trad. [...] Hij vertelde mij dat deze pavana een dans was, die hij nooit geheel had gekend, hij had er lang naar gezocht en hem eindelijk gevonden. Hij kuste de gitana herhaaldelijk de hand. Op mijn vraag of hij deze dans op het toneel zou vertonen, antwoordde hij: Daar is hij veel te mooi voor.”

Filmpje Bellevue waar Van Schendel danst met zijn dochter Kennie (ca. 1931)

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

Enkele jaren geleden dook in het archief van de Arthur van Schendel stichting een tot dan toe onbekend, levendig en geluidloos filmpje op. Begin jaren dertig woonden de Van Schendels in Bellevue bij Parijs i.v.m. de studie van dochter en zoon. De schrijver, zijn vrouw Annie, dochter Kennie en zoon Sjeu komen naar buiten, poseren en zijn vrolijk.

Naast de Van Schendels is er de literator en goede vriend Jan Greshoff en een voorname, vooralsnog onbekende, dame te zien. Aan het einde danst Arthur van Schendel met zijn dochter Kennie.

Filmpje te zien op <https://www.youtube.com/watch?v=n7tKE26gE1k>

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

Arthur van Schendel

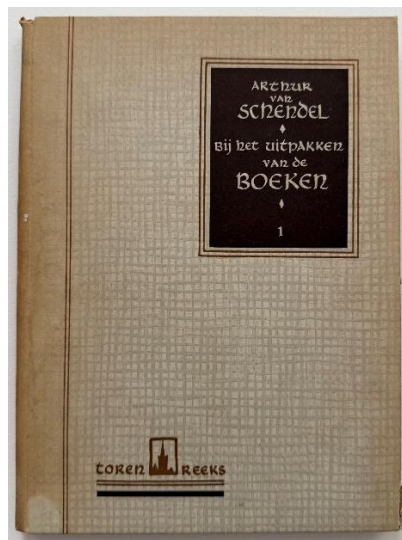
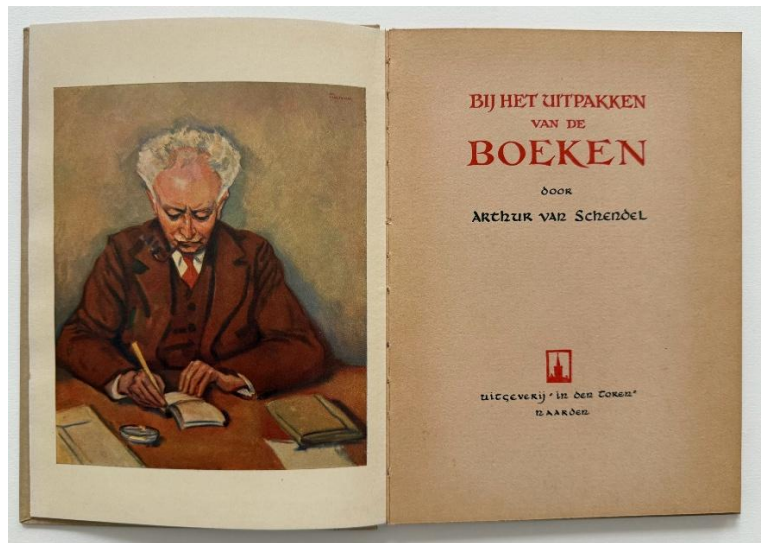
Bij het uitpakken van de boeken

Naarden, In den Toren, [1940]

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

Colofon: 'Met reproductie van het schilderij door Jan Poortenaar die ook den tekst teekende'.

In 1954 verscheen bij de Wereldbibliotheek-vereniging *Over boeken* met: Bij het uitpakken der boeken; Boekkunst en grafiek; Het land zonder boek; Over de schatting van boeken; De gave van het boek.

Arthur van Schendel

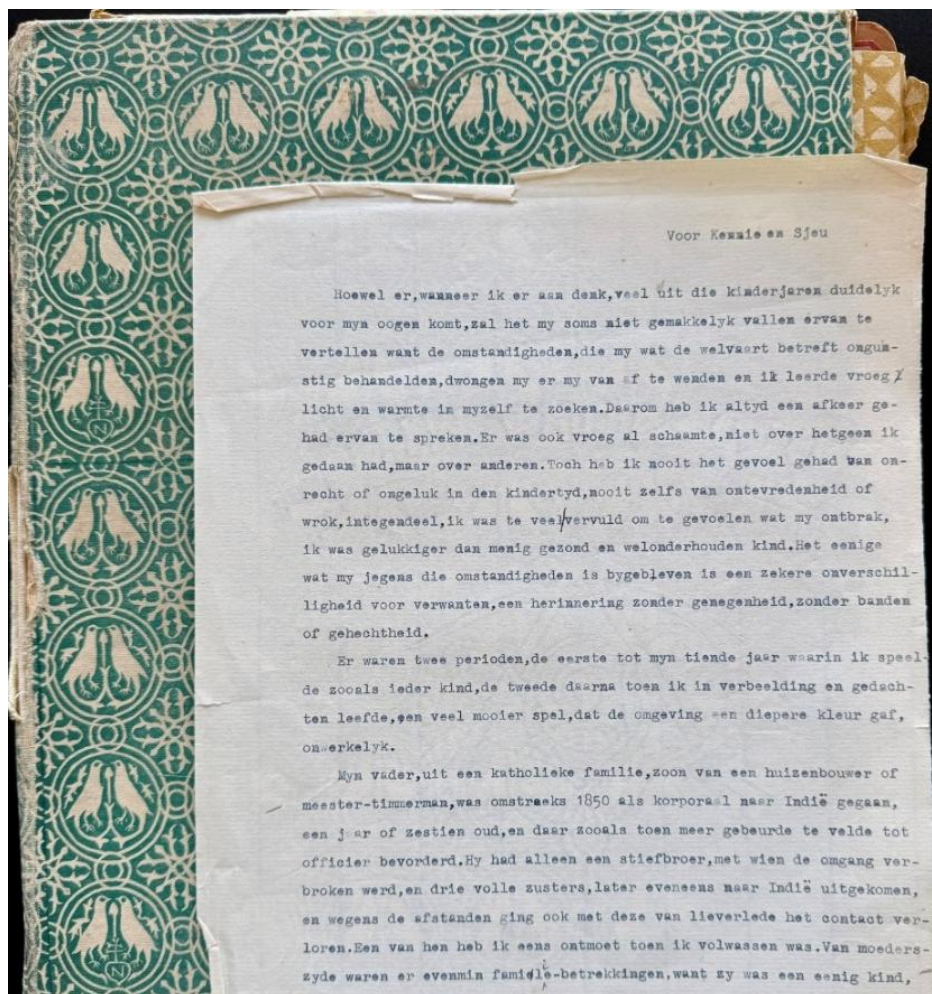
[Jeugdherinneringen]

1943

Typoscript van de hand van Arthur van Schendel.

2 ex. Dit is p. 1 van het exemplaar voor zijn zoon Sjeu.

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

Van Schendel schreef deze herinneringen aan zijn wisselvallige jeugd in 1943 in Sestri voor zijn dochter en zoon, die in Nederland waren. De tekst was uitsluitend voor hen bedoeld en uitdrukkelijk als niet-literair werk, dat dan ook niet gepubliceerd mocht worden. Pas na hun overlijden kwam er in 1989 een uitgave van deze aangrijpende tekst.

Nederlands
Genootschap
van Bibliofielen

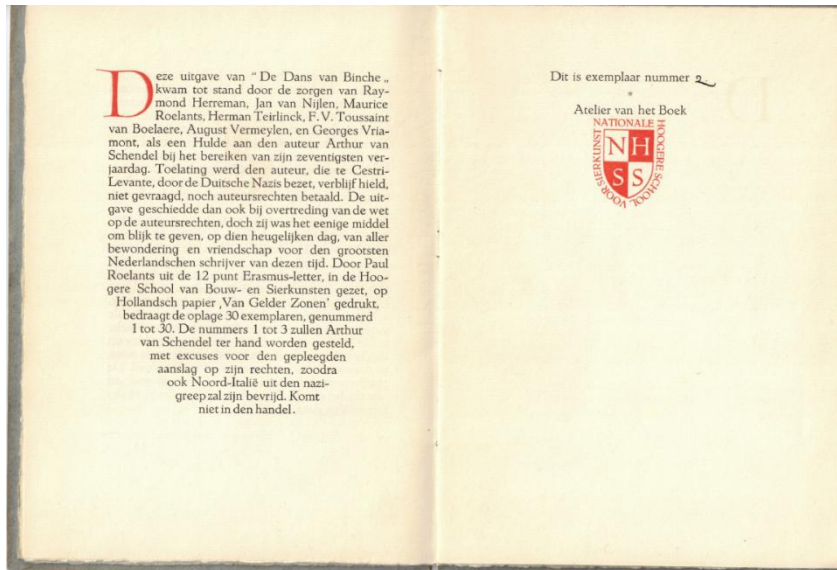
Arthur van Schendel

De dans van Binche. Uitgegeven ter gelegenheid van den LXXsten verjaardag van den schrijver.

Brussel, Abdij Ter Kameren, 1944

Particuliere verzameling

30 genummerde exemplaren waarvan 1 tot 3 voor Arthur van Schendel; niet in den handel: het betreft hier n° 2 van de eerste 3 exemplaren bestemd voor de schrijver

Het verhaal beschrijft de sfeer en de tradities rond het bekende carnaval en de folkloristische dansen in het Henegouwse stadje Binche. De uitgave fungeert als een bibliofiel eerbetoon en is destijds in kleine kring verspreid. *De dans van Binche* werd voor het eerst gepubliceerd in *De Gids* in 1931, en daarna opgenomen in de bundel *De zomerreis*.

In 1944 vierde Van Schendel zijn zeventigste verjaardag, maar hij deed dat in Italië waar hij woonde. Door de oorlogsomstandigheden kon hij pas op 1 november 1945 in Nederland terugkeren. Sommige vrienden wilden die verjaardag toch niet ongemerkt voorbij laten gaan. In Nederland

verscheen voor die gelegenheid *Sparsa*. In Brussel namen Belgische vrienden en bewonderaars het initiatief tot dit uitgaafje. Die vrienden waren onder meer Jan van Nijlen, Maurice Roelants, F.V. Toussaint van Boelaere en Georges Vriamont. Zij vroegen aan de auteur geen toestemming voor de uitgave, en meldden: "De uitgave geschiedde dan ook bij overtreding van de wet op de auteursrechten, doch zij was het eenige middel om blijk te geven, op dien heugelijken dag, van aller bewondering en vriendschap voor den grootsten Nederlandschen schrijver van dezen tijd".

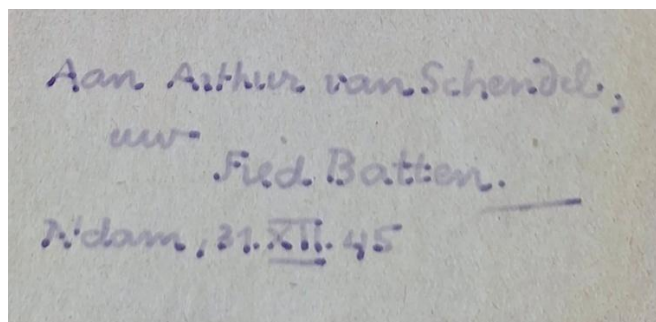
Lof van Arthur van Schendel, 5 Maart 1945

[’s-Gravenhage], Het Zwarte Lam, 1945

Met opdracht “Aan Arthur van Schendel, uw Fred Batten. A’dam, 31.12.45”

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

‘Dit boekje werd tot Lof van Arthur van Schendel als tweede deeltje van Het Zwarte Lam in een oplage van 500 exemplaren [...] gedrukt. De tekst werd geschreven voor den 5den Maart 1944, den zeventigsten verjaardag van den schrijver, en onder leiding van Fred Batten en Adriaan Morriën ter perse gebracht bij den terugkeer van Arthur van Schendel in ons land op 1 November 1945.’

Arthur van Schendel

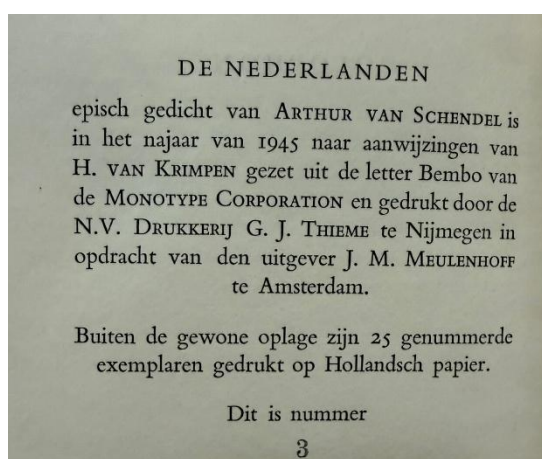
De Nederlanden

Amsterdam, Meulenhoff, 1945.

N° 3/25 exx. op Hollands papier.

Particuliere verzameling Arthur van Schendel stichting

Bevat in 1944 tijdens de evacuatie in de heuvels boven Sestri geschreven gedicht.

Dank aan....

De leden die hun schatten in bruikleen gaven en toelichtten, en bij uitbreiding alle leden die de pelgrimstocht naar Amsterdam ondernamen,

Drs. E.E.A. Bloemsaat en collega's van het organisatiecomité van de Amsterdam Book Fair voor hun bereidwilligheid 1946 te laten doorgaan,

De respectievelijke bestuursleden van beide Verenigingen, de Vereniging Antwerpse Bibliofielen en het Nederlands Genootschap voor Bibliofielen voor hun inzet, netwerking, vervoer, aanlevering teksten, aanwezigheden, en vooral hun laaiend enthousiasme,

De Arthur van Schendel stichting als bruikleengever en onschatbare informatie- en inspiratiebron.

Interesse? Lid Worden?

Meld u aan als lid van de **Vereniging van Antwerpse Bibliofielen** (<https://bibliofielen.be>):

- jaarlijks twee nummers van "*De Gulden Passer*"
- lezingen, tentoonstellingen en excursies bijwonen
- netwerken met andere leden en nog veel meer.

Stuur een mailtje met uw adresgegevens naar secretariaat@bibliofielen.be. U ontvangt dan een betaalverzoek à € 59,00 en bovendien enkele topartikelen uit *De Gulden Passer* als gratis welkomstgeschenk. U ontvangt een combi-korting van €5 indien u aansluit bij zowel de Antwerpse als Nederlandse bibliofielen.

Nederlands Genootschap van Bibliofielen: www.bibliofielen.nl email: secretaris@bibliofielen.nl

Het lidmaatschap van het genootschap staat open voor iedereen met belangstelling voor vormgeving, inhoud en geschiedenis van mooie en bijzondere boeken. De jaarlijkse contributie bedraagt €85; leden jonger dan 35 jaar betalen € 35.

Als lid profiteert u onder meer van de volgende activiteiten en voorzieningen:

- Een fraai vormgegeven jaarboek met bijdragen van zowel leden als externe auteurs.
- Eens per vijf jaar een speciaal jubileumboek.
- Een voorjaars- en najaarsbijeenkomst met lezingen over uiteenlopende boekhistorische- en bibliotheekonderwerpen.
- Diverse kleinschalige excursies naar bijzondere privécollecties van leden of andere boekgerelateerde instellingen.
- Regelmatig digitale nieuwsbrieven met wetenswaardige bibliotheekontwikkelingen en activiteiten.
- Een jaarlijkse zomerreis van drie tot vijf dagen naar een buitenlandse bestemming.

Verantwoordelijke Uitgever: Dirk-Emma Baestaens, voorzitter@bibliofielen.be p/a Vrijdagmarkt 22, 2000 Antwerpen © 2026 de Vereniging Antwerpse Bibliofielen en het Nederlands Genootschap voor Bibliofielen.

